

Een profetische geschiedenis der christelijke kerk

Zoals verschenen in de jaargang 37 (1894) van "De Bode des Heils in Christus"

Een profetische geschiedenis der christelijke kerk.

God heeft ons in zijn Woord alle dingen, die Hij goedvond, dat wij weten zouden, medegedeeld: Zijne raadsbesluiten vóór de grondlegging der wereld; zijne plannen van verlossing en van overwinning over het kwaad en over zijnen grooten vijand, den satan; zijn welbehagen in en zijne verheerlijking door zijnen Zoon Jezus Christus; zijne macht en majesteit in de schepping; zijne liefde en genade in de redding van zondaren; zijne wegen met zijn volk; met één woord al wat in zijn hart geweest is en is, en al wat Hij gedaan heeft en doen zal, totdat op de nieuwe aarde en in den nieuwen hemel elk spoor van de zonde zal zijn verdwenen, alle vijanden zullen overwonnen zijn, en Christus, de Zoon zijner liefde, het middelpunt aller dingen, het voorwerp der aanbidding van engelen en menschen, en de machthebber over de verlorenen zijn zal.

Maar in dat Woord wordt ons ook medegedeeld, wie de mensch was en is; wat hij deed en doen zal; hoe hij door God op alle mogelijke wijzen is op de proef gesteld, maar steeds als een vijand van God zich heeft geopenbaard; hoe God hem in allerlei verhoudingen heeft gesteld, en hem allerlei dingen heeft opgedragen, doch hoe hij steeds heeft gefaald, zoodat alles door hem is bedorven geworden. Daardoor is dat Woord de spiegel, waarin wij onszelven leeren kennen; het tweesnijdend zwaard, door 't welk wij geoordeeld worden; de lamp voor onzen voet en het licht op ons pad.

Deze overwegingen leiden ons vanzelf tot het vermoeden, dat wij in Gods Woord een geschiedenis der christelijke kerk op aarde zullen vinden. Het zou toch wel vreemd en onbegrijpelijk zijn, dat, waar de Heer ons de geschiedenis van zijn volk Israël in het verledene en in de toekomst heeft medegedeeld; waar Hij ons den opstand der volken onder aanvoering van den satan heeft geschilderd; waar Hij ons een volledig overzicht heeft gegeven van de toekomstige gebeurtenissen, Hij de geschiedenis der christelijke kerk met stilzwijgen zou voorbijgegaan zijn. Ieder, die een weinig nadenkt, zal moeten zeggen, dat zulks onmogelijk het geval zijn kan. Maar die zal tevens begrijpen, dat deze geschiedenis niet anders dan een profetische zijn kan; en op zulk een wijze moet voorgesteld zijn, dat het eerst na de vervulling mogelijk is de juistheid der beschrijving te vatten. Profetisch moet die geschiedenis zijn, daar in den tijd, dat de boeken des Nieuwen Testaments werden geschreven, de gemeente haar loopbaan op aarde eerst begon; en de wijze van voorstelling moest zoodanig wezen, dat er voor de gemeente geen aanleiding kon gevonden worden om van de roeping, welke haar was voorgesteld, af te wijken en in hare verantwoordelijkheid te falen.

Welnu, de Heer heeft ons zulk een profetische geschiedenis der christelijke kerk op aarde gegeven in de brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië, welke wij in het tweede en derde hoofdstuk der Openbaring lezen. Het bewijs daarvoor wensch ik in de volgende bladzijden te leveren; terwijl ik in eenige achtereenvolgende nummers bij elk dezer zeven brieven hoop stil te staan, en hun inhoud uitvoerig hoop te verklaren.

Vooraf moeten wij evenwel onze aandacht bepalen bij de wijze, waarop ons de gemeente des Heeren in de Schrift wordt voorgesteld.

De gemeente is het lichaam van Christus. De verheerlijkte Heer is haar Hoofd. Op den weg naar Damaskus werd dit reeds aan Saulus getoond. Hij, dien de heftige vervolger der Christenen aan Gods rechterhand gezeten zag, en zijne verachte en vervolgte discipelen waren één. "Saul, Saul! wat vervolgt gij mij!" Van deze heerlijke waarheid werd Paulus de prediker. In den brief aan de Efeziërs zegt hij, dat God Christus aan zijne rechterhand in den hemel verheven heeft boven alle overheid, en gezag, en macht, en heerschappij, en alle dingen aan zijne voeten heeft onderworpen, en Hem als hoofd boven alle dingen gegeven heeft aan de gemeente, die zijn lichaam is, en bijgevolg genoemd wordt de volheid desgenen, die alles in allen vervult." (Efez. I : 20-23.) Voor de opbouw van dit lichaam van Christus heeft God gaven geschonken, opdat alle leden van dat lichaam zouden opwassen tot hem, die het

hoofd is, Christus, uit wien het gansche lichaam, te zamen gevoegd en verbonden door alle ondersteunende geledingen, naar de werking van elk deel in zijne maat, den wasdom des lichaams bewerkt. (Efez. IV : 7-16.) Het is juist zóó, als bij het opgroeien van een kind; het lichaam is daar, elk lid is op zijn plaats, alle organen zijn aanwezig, en het groeit op tot de volle statuur des mannelijken leeftijds.

Maar de Gemeente is ook het huis Gods. Dat huis is gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, terwijl Jezus Christus zelf hoeksteen is. Dit gebouw wast, wél te zamen gevoegd, op tot een heiligen tempel in den Heer. (Efez. II : 19-22.) Gekomen tot Christus, als tot een levenden steen, die wel door de menschen verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar is, worden wij als levende steenen opgebouwd tot een geestelijk huis. (1 Petr. II : 4, 5.)

Deze gemeente nu, door den Heiligen Geest op aarde gevormd tot het lichaam van Christus en tot een woonstede Gods in den Geest, is verantwoordelijk om hier beneden de heerlijkheid van haar Hoofd en Heer te handhaven en te openbaren. In het midden van een verdwaald en verdorven geslacht moet zij schijnen als een licht in de wereld, verkondigende de deugden van Hem, die haar uit de duisternis geroepen heeft tot zijn wonderbaar licht. (Fil. III : 15; 1 Petr. II : 9.) Of zooals Paulus in 2 Kor. III zich uitdrukt: "Als die openbaar zijt, dat gij een brief van Christus zijt, gekend en gelezen door alle menschen." De gemeente, die Christus naar het vleesch niet heeft gekend, en Hem alleen kent als den door de menschen verwoepene, maar door God in den hemel aangenomene, moet, gescheiden van de wereld, in eenheid des geloofs en der liefde, door éénen Geest tot één lichaam gedoopt, de uitdrukking zijn hier beneden van het leven en de heerlijkheid van haar onzichtbaar Hoofd. Jezus zegt in zijn gebed in Joh. XVII: "Opdat zij één zijn, opdat de wereld geloove, dat Gij mij gezonden hebt." En Paulus zegt, dat de gemeente voor alle menschen behoort te wezen een aanbevelingsbrief van Christus.

Heeft de gemeente aan deze verantwoordelijkheid voldaan? Helaas, neen! Wij weten dit allen. Dit behoeft niet bewezen te worden; het is zoo klaar als de dag. Waarover ook verschil onder de geloovigen moge bestaan, hierover zeker niet, dat de gemeente des Heeren in geen enkel opzicht aan hare roeping beantwoord en in elk opzicht in hare verantwoordelijkheid gefaald heeft. Verdeeld en verscheurd, door allerlei secten en ketterijen bedorven, vereenigd met de wereld, onder de macht van de koningen dezer aarde, is zij geen brief van Christus, en heeft zij opgehouden de handhaafster der waarheid en der heerlijkheid van Christus te zijn.

Ik spreek hier natuurlijk over de gemeente in haar geheel, zooals zij zich thans op aarde vertoont, over de algemeene christelijke kerk, of, wilt gij, over de Christenheid, tot welke alle kerken en allen, die den naam van Christus dragen, behooren. Die gemeente gaat het oordeel te gemoet. Dit verandert niets aan Gods genade. Zijne plannen en gedachten kunnen door de zonde en den afval des menschen niet verhinderd worden. Christus zal eenmaal zijn lichaam, wél te zamen gevoegd en verbonden, in zijne heerlijkheid opnemen. God zal zijn geestelijk huis, uit levende steenen samengesteld, voltooid zien. Wat Hij werkt, blijft bestaan, en kan niet bedorven worden. Maar al wat de menschen hebben gebouwd, wordt door het vuur beproefd, en vergaat en verdwijnt, als het niet proefhoudend bevonden wordt. (1 Kor. III.)

Een geschiedenis der christelijke kerk kan derhalve niets anders zijn dan de geschiedenis van het verval en den afval dier kerk, eindigende in het oordeel des Heeren; terwijl Gods onveranderlijke liefde en trouw in alle perioden dier geschiedenis uitblinkt, en de persoonlijke getrouwheid der weinige ware geloovigen, der leden van Christus' lichaam, de ziel verkwikt. Zulk een geschiedenis te bezitten, geschreven niet door de pen van feilbare menschen, maar door de onfeilbare pen des Heiligen Geestes, is een onuitsprekelijk voorrecht. Zij geeft ons de beoordeeling door God zelve van al wat in de gemeente van het begin af plaats vond; zij stelt de beginselen, die in haar werkten, in het ware licht; zij doet ons de macht der natuur en des vleesches aanschouwen; zij bewaart ons voor vergoelijking van het kwaad, voor

verheerlijking van den mensch en voor terzijdestelling van Gods werk van genade in de harten der enkele getrouwen.

Zooals ik zeide, vinden wij deze geschiedenis der christelijke kerk in de brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië. Want hoewel wij bij de beschouwing en de bestudeering dezer Brieven in het oog moeten houden, dat de gemeenten, tot wie de Heer zich richt, toentertijd in den toestand waren, welke in elk dier Brieven beschreven wordt; en tevens dat zij onderwijzingen bevatten voor alle heiligen, in alle eeuwen, en toepasselijk zijn op allen, die ooren hebben om te hooren en een hart om te verstaan; zoo zijn zij toch hoofdzakelijk geschreven en ons medegedeeld, omdat zij een profetische beschrijving bevatten van de verschillende opeenvolgende perioden van de geschiedenis der christelijke kerk op aarde, van de dagen van Johannes af tot aan het einde, wanneer zij door den Heer uit zijnen mond zal worden gespuwd.

De bewijzen hiervoor zijn duidelijk genoeg. De Openbaring is van het begin tot het einde een profetisch boek. In het derde vers wordt gezegd: "Welgelukzalig hij, die leest, en zij, die hooren de woorden der profetie, en die bewaren hetgeen daarin geschreven is; want de tijd is nabij!" Tot deze profetie behoort dus ook de inhoud der zeven Brieven.

Toen Johannes op den dag des Heeren in den Geest, in geestverrukking, was, werd tot hem gezegd: "Hetgeen gij ziet, schrijf dat in een boek, en zend dat boek aan de zeven gemeenten." De brieven aan de zeven gemeenten werden dus niet elk afzonderlijk gezonden aan de gemeente, aan welke hij gericht was, zooals zulks met de brieven van Paulus het geval was, maar werden alle zeven geschreven in een boek - het boek der Openbaring, en dit boek werd aan die zeven gemeenten gezonden. Hieruit volgt, dat deze brieven een gansch ander doel hadden dan de andere brieven, en tevens dat zij gezamenlijk één geheel vormen, en achtereenvolgens moeten worden gelezen.

Dit blijkt nog nader uit de verdeeling van het boek. De Heer zelf heeft die verdeeling gegeven, en ons daardoor voor elke willekeurige verklaring gevrijwaard. "Schrijf dan hetgeen gij gezien hebt, en hetgeen is, en hetgeen geschieden zal na deze dingen." De Openbaring bevat dus drie afdeelingen. 1^e. *Hetgeen gij gezien hebt*; dit vinden wij in Hoofdstuk I, en is de beschrijving van de verschijning van Jezus als de Rechter der gansche aarde. 2^e. *Hetgeen is*; dit wordt ons gegeven in Hoofdstuk II en III, en bevat dus de zeven brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië. 1^e. *Hetgeen geschieden zal na deze dingen*; namelijk na de dingen, die in de vorige afdeeling beschreven zijn. Dit lezen wij in het overige gedeelte der Openbaring van Hoofdstuk IV-XXI. Hieruit blijkt dus, dat de zeven Brieven een deel uitmaken van het geheel der Openbaring, en waar dit geheele boek een boek der profetie is, zoo zijn ook de zeven Brieven profetisch, en kunnen niet anders dan een profetische beschrijving bevatten van de geschiedenis der christelijke kerk op aarde. Hetwelk nog nader bevestigd wordt door de overweging, dat de derde afdeeling begint met een voorstelling van de heerlijkheid des Heeren en zijner heiligen in den hemel, terwijl daarna de beschrijving volgt van al de oordeelen, die aan Jezus' komst op aarde voorafgaan, en van de eindelijke en volkomene overwinning van den Koning der koningen over alle machten des vijands.

Doch behalve uit den inhoud der Openbaring en uit de plaats, welke de zeven Brieven in dat boek der profetie innemen, blijkt het ook uit den inhoud der zeven Brieven zelve, dat de Heer ons daarin een profetische geschiedenis der christelijke kerk op aarde gegeven heeft. Aan de drie bewijzen, ontleend aan de algemeene beschouwing der Openbaring, kunnen wij vier andere toevoegen, aan den inhoud der brieven zelve ontleend.

Wie de profetie in het algemeen, en die van de Openbaring in het bijzonder, bestudeerd heeft, weet, dat het getal *zeven* een bijzondere plaats inneemt en een bijzondere beteekenis heeft. Het is, om zoo te spreken, het getal der volmaaktheid. Er zijn *zeven* Geesten; de eenheid der gemeente is *zeven*voudig; er waren *zeven* lampen aan den kandelaar in den tabernakel. In de Openbaring lezen wij van een boek met *zeven* zegelen verzegeld, van *zeven* bazuinen en *zeven*

schalen. Zoo zijn er ook *zeven* brieven aan *zeven* gemeenten. Hieruit blijkt duidelijk, dat wij hier met een profetische voorstelling der dingen te doen hebben; en dan is het bij eenig nadenken gemakkelijk te begrijpen, dat ons in die zeven Brieven de volledige openbaring van Gods gedachte omtrent de gemeente als verantwoordelijk lichaam op aarde is geschonken.

Bedenken wij nu daarbij, dat er meer gemeenten op aarde waren dan de zeven, die hier genoemd worden, (denk b.v. aan Filippi, Kolosse en Thessalonika), dan wordt het ons duidelijk, dat *déze* door den Heer genomen en de anderen weggelaten zijn, omdat deze zeven zich in toestanden bevonden, welke de Heilige Geest kon gebruiken en noodig had, om ons een volledige schildering te kunnen geven van de geschiedenis der christelijke kerk op aarde in hare op elkaar volgende perioden.

Dit toch is duidelijk, dat in deze zeven brieven geen spraak wezen kan van een beschrijving van den toestand der gemeente op aarde in één en denzelfden tijd. Om één voorbeeld te noemen: het is geheel onmogelijk, dat de toestand van Filadelfia en Laodicéa tegelijk kan bestaan als beschrijving van den algemeenen toestand der kerk in een gegeven oogenblik. In Filadelfia toch wordt in het geheel geen berisping gegeven, terwijl er voor Laodicéa geen hoop meer is, daar zij uit den mond des Heeren zal gespuwd worden. Laodicéa kan er niet zijn, zoolang Filadelfia nog bestaat. En bijgevolg hebben wij in deze zeven Brieven een schildering van de opeenvolgende tijdperken van de geschiedenis der christelijke kerk, van het begin tot aan het einde dezer bedeeing; - de verschillende gedaanten, die zij in deze wereld zou aannemen, totdat de Heer haar als iets walgelijks uit zijnen mond spuwen zal.

Als ik nu nog als *zevende* bewijs aanvoer, dat de Heer bij het schrijven dezer brieven een vast plan voor oogen had, dan is mijne bewijsvoering volledig. Het zal ieder, die deze Brieven achtereenvolgens leest, terstond opvallen, dat in al deze brieven met uitzondering van die aan Filadelfia een toestand van verval en afval beschreven wordt, welke het eindelijk oordeel van den Heer ten gevolge heeft; en tevens zal het daarbij ieder duidelijk worden, dat het kwaad, 't welk heel klein, nauwelijks merkbaar, alleen door het oog van den Heer opgemerkt, begint, langzamerhand toeneemt, totdat er niets anders dan het oordeel overblijft. In Efeze begonnen niet het verlaten der eerste liefde, wordt het door de vervolgingen (Smyrna) niet tegengehouden, maar openbaart het zich in Pergamus als de openlijke verbinding van de gemeente met de wereld, waaruit de dwaling en afgoderij van Thyatire voortkomt. Uit de opneming van de wereld in de gemeente in de derde eeuw onder Constantyn den Groote ontstond langzamerhand de Roomsche kerk, die eeuwen lang over de gansche Christenheid heerschte, en die, hoewel haar door de Hervorming tijd gegeven is, zich te bekeeren, zich niet bekeerd heeft; maar in plaats van beter slimmer is geworden, en daarom het schrikkelijk oordeel te moeten gaen. De protestantsche kerk, in Sardis beschreven, hoewel van de dwalingen der Roomsche kerk genezen, is geestelijk dood, en gaat, nadat in Filadelfia de ware gemeente, Jezus' Bruid, in den hemel is opgenomen, evenzeer het oordeel te moeten; zij wordt uit den mond des Heeren gespuwd.

Dit laatste bewijs leidt mij vanzelf tot de belangrijke opmerking, die ons een nieuwe proef geeft van het profetisch karakter dezer Brieven, dat wij deze zeven Brieven op drieërlei wijze kunnen verdeelen. De eerste verdeling, die het meest voor de hand ligt, is, dat de eerste drie brieven bij elkander behooren, en de vier anderen te samengaan. In de brieven aan Efeze, Smyrna en Pergamus komen de woorden: "Wie ooren heeft, die hoore, wat de Geest tot de gemeenten zegt," vóór de beloften, en worden dus tot de geheele gemeente gericht; terwijl toen het gebleken was, dat de gemeente als zoodanig zich niet bekeerde, maar veeleer van kwaad tot erger voortging, deze woorden in de vier volgende brieven alleen gesproken worden tot de weinige getrouwen, aan wie uitsluitend de beloften worden gegeven.

Doch behalve deze verdeling zijn er nog twee andere te maken, die door den loop der gebeurtenissen, zooals die in deze brieven voorgesteld wordt, worden aangegeven. Het kwaad in Efeze begonnen, neemt langzamerhand toe en bereikt in Thyatire zijn toppunt, zoodat het

eindoordeel over de Roomsche kerk wordt uitgesproken. Daarna volgt in Sardis de beschrijving van den dooden toestand van het protestantisme, in Filadelfia van de ware gemeente, en in Laodicea van het naamchristendom. Naar deze verdeeling behooren de eerste vier en de laatste drie bijeen; terwijl ook aan Thyatire een afzonderlijke plaats kan worden aangewezen, als openbarende het toppunt der boosheid, 't welk dan wordt voorafgegaan door de drie eersten, en gevolgd, door de drie laatsten.

De Heer, onze God, heeft ons derhalve in deze zeven Brieven een profetische beschrijving gegeven van de geschiedenis der christelijke kerk op aarde; en zooals ik reeds opmerkte, en vanzelf spreekt, omdat al wat de Heer aan den mensch heeft toevertrouwd, door den mensch bedorven is, een geschiedenis van het verval en den afval der gemeente, welke noodzakelijkerwijze door het oordeel moest worden gevolgd. Daarom worden de gemeenten als luchters voorgesteld. De gemeente was geroepen als een licht te schijnen in de duisternis. In deze wereld neemt zij de plaats van een lichtdrager in. Alles is in de duisternis gehuld en aan de leugen onderworpen. Zij is het licht, en zij is de pilaar en de vastigheid der waarheid. Doch als het licht onder de korenmaat wordt gesteld, en de waarheid wordt verloochend, dan moet zij zich òf bekeeren òf verdwijnen. De Heer kan dit op den duur niet dulden, hoe genadig en groot van geduld Hij ook is. Evanals Hij zijn geliefd volk Israël heeft verworpen, zoo zal Hij ook de gemeente oordeelen en doen verdwijnen. De takken, die tegen de natuur in den olijfboom zijn ingeënt, zullen, indien zij in het geloof niet blijven, evengoed worden afgehouden, als zulks met de natuurlijke takken het geval is geweest. (Rom. XI.) Maar evenmin als deze verwerping van Israël Gods roeping en verkiezing heeft teniet gedaan, zullen de ontrouw en de afval der gemeente Gods raadsbesluiten omtrent het lichaam van Christus kunnen veranderen. Zijne roeping en verkiezing zijn onberouwelijk, en zijne raadsbesluiten treden in vervulling. De Heer wandelt in het midden der zeven gouden luchters, en beoordeelt den toestand der gemeente. Alle dingen komen in zijn licht; alle dingen worden door zijn woord blootgelegd; en alle dingen worden naar zijne rechtvaardigheid geoordeeld. Doch Hij geeft tevens de beloften voor hen, die overwinnen. Hij kent een getrouw overblijfsel. Dit overblijfsel ontvangt de heerlijkheid en de heerschappij, terwijl de massa der naamchristenen door het zwaard omgebracht, òf uit 's Heeren mond gespuwd worden. Gelukkig hij, die den Heer in waarheid toebehoort, die waarlijk leeft, die, van het kwaad gescheiden, het woord zijner volharding bewaart, en den Bruidegom verwacht en te gemoet gaat!

Het verlaten der eerste liefde.

(Openb. II : 1-7.)

De profetische geschiedenis der christelijke kerk op aarde, door den Heer ons gegeven in de Brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië, is een geschiedenis van het verval en den afval der gemeente, welke noodzakelijkerwijze door het oordeel over de gemeente moet worden gevolgd. Dit verval is heel in het klein begonnen, slechts merkbaar voor het oog des Heeren, nam, daar de gemeente zich niet bekeerde, langzamerhand toe, om te eindigen in openbare goddeloosheid, afgoderij en ongeloof. Van het hart zijn de uitgangen des levens. Dit is waar in het leven van een ieder onzer, en dit wordt ook bewaarheid in de geschiedenis der kerk. Is ons hart in gemeenschap met God, en hangen wij met vurige liefde aan Jezus, dan zal de wandel daarvan de heerlijke getuigenis dragen; terwijl daarentegen, als de liefde verkoeld, en het hart van den Heer afgeweken is, de voeten weldra van den rechten weg zullen afwijken, en de wereld en de zonde de overhand verkrijgen.

Een klein begin heeft groote gevolgen. In Gods geschiedenis der christelijke kerk wordt ons dit duidelijk aangetoond. De gemeente te Efeze, die in de dagen van Paulus in zulk een goeden, voortreffelijken geestelijken toestand zich bevond, dat Paulus haar een brief schrijven kon, waarin hij Gods raadsbesluiten in Christus, vóór de grondlegging der wereld genomen, kon mededeelen, en het verheven standpunt der gemeente als het lichaam van den verheerlijkten Christus kon openbaren, was aan het einde der apostolische eeuw, in de dagen van den Apostel Johannes, toen God hem op het eiland Patmos de Openbaring van Jezus Christus schonk, uitwendig nog wel in een gunstigen toestand, maar had voor het oog en het hart van den Heer Jezus verloren, wat Hem met vreugde vervullen kon.

Waren wij in dien tijd in de gemeente te Efeze gekomen, wij zouden niets anders hebben kunnen doen dan ons verblijden over al de heerlijke dingen, welke wij daar zouden hebben aangetroffen. De beschrijving, welke de Heer zelf van het leven en den wandel der gemeente geeft, laat niets te wenschen over, zoodat wij geneigd zijn uit te roepen: Wat kan er meer verlangd worden! Hij zegt: "Ik weet uwe werken, en uwen arbeid, en uwe volharding, en dat gij de boozen niet kunt verdragen; en gij hebt beproefd degenen, die zeggen, dat zij apostelen zijn, en het niet zijn, en hebt hen leugenaars bevonden; en gij hebt volharding, en gij hebt verdragen om mijns naams wil, en zijt niet moede geworden." Welk een loftuiging! Uitwendig was alles in orde. Zooals het in Paulus' dagen was, zoo was het nog. Hoe wel te moede zou het ons daar geweest zijn, en hoe heerlijk zou het wezen, als het overal onder de geloovigen zóó stond. En toch - hoe schoon en goed alles uitwendig zich ook voordeed, zoodat er geen enkele vermaning omtrent den wandel behoefde gegeven te worden - voor het hart van Jezus ontbrak datgeen, wat de ware geur en aantrekkelijkheid aan deze goede werken verleende. De eerste liefde was verlaten; de aanhankelijkheid aan Jezus' persoon was verdwenen; alles was wel zooals voorheen, maar de beweegredenen en drijfveeren waren veranderd.

Dit kon de Heer alleen bemerken en gevoelen. Hij bemint zijne gemeente met een liefde sterker dan de dood. Hij gaf zich voor haar over in het lijden, aan den toorn van God, aan het oordeel over onze zonden, aan den dood, die de bezolding der zonde is. Hij vereenigde haar met zich in de opstanding en de heerlijkheid. Hij leidt haar met onveranderlijke liefde en onwrikbare trouw langs het moeitevolle en gevaarlijke pad dezer woestijn, om haar straks in te voeren in de voor haar bereide woning in het Vaderhuis, waar Hij voor haar bidt, haar vertegenwoordigt, haar den Vader voorstelt, en haar met vurig verlangen wacht als deelgenootte zijner heerlijkheid en vreugde. Die liefde beantwoord te zien is de begeerte en de blijdschap zijner ziel. Hij had zich in hare liefde tot Hem, in hare aanhankelijkheid aan zijnen Persoon vele jaren lang kunnen verheugen; maar, helaas! Dit was langzamerhand veranderd.

Haar hart klopte niet meer zoo vurig voor Hem. Hij was voor haar niet meer alles. Andere dingen en personen trokken haar aan. Al waren de werken dezelfde, de arbeid even vlijtig, de volharding even sterk gebleven, wat baatte Hem dit, nu het hart niet meer onverdeeld Hem toebehoorde, en de genegenheden niet meer alleen op zijn persoon gevestigd waren. Klagend moest Hij zeggen: "Maar ik heb tegen u, dat gij uwe eerste liefde hebt verlaten."

De eerste liefde, dat is geenszins de eerste vreugde. Een ziel, die met haren verloren, schuldigen toestand tot Jezus hare toevlucht genomen, en bij Hem rust en vrede, vergeving en eeuwig leven gevonden heeft, verheugt zich onuitsprekelijk. De last der zonden is weggenomen; het verontrust geweten is gerustgesteld; de vrees voor den dood en het oordeel is verdwenen. Zij gevoelt zich in een nieuwe sfeer; zij smaakt een ongekend genot; zij springt op van vreugde. Doch dit blijft niet zoo. Na eenigen tijd nemen de vreugde en het genot een ander karakter aan. De opgewondenheid, die er meestal mede gepaard gaat, verdwijnt. Men wordt kalmer en rustiger. Daarom echter niet minder gelukkig, indien men ten minste bij den Heer blijft en in zijne wegen wandelt. Velen kunnen zich dit niet begrijpen, en menigeen denkt, dat hij de eerste liefde verlaten heeft, omdat de eerste vreugde verminderd is. Dit is evenwel een verkeerde gedachte. Nemen wij het voorbeeld, 't welk de Apostel gebruikt, om ons de liefde van Christus tot zijne gemeente en de gehechtheid van de gemeente aan Christus voor te stellen. Wat is de eerste liefde van een vrouw tot haar man? Is dat de vreugde, die zij smaakt, omdat zij met hem aan wien zij zich overgaf, verbonden werd? Wel neen! zult gij zeggen; die eerste vreugde kan niet blijven; wat in den beginne ongewoon en nieuw was, verliest de nieuwhed en wordt gewoonte. Maar is daarom nu de eerste liefde verdwenen? Stellig niet. Want de eerste liefde is de gehechtheid aan den persoon, dien zij boven alle anderen verkoren heeft; aan wien zij zich geheel heeft toevertrouwd, in wien zij gevonden heeft, wat haar hart bekoort en aantrekt. Welnu, zoo is het met Christus. De gehechtheid aan zijn persoon, die ons doet uitroepen: "Tot wien zullen wij heengaan, gij hebt de woorden des eeuwigens levens?" die ons leert alle dingen schade en drek te achten bij de uitnemendheid der kennis van Hem, dien onze ziel bemint, zie, dat is de eerste liefde. Men vindt in Hem zijn alles. Hij alleen is heerlijk en begeerlijk voor het hart. Als den schoonste der menschenkinderen bewondert men Hem. Niet slechts om hetgeen Hij deed en geeft, heeft men Hem lief, maar bovenal om hetgeen Hij is. Omdat Hij in zijne onvergelykelijke schoonheid, onovertreffbare liefde, onwankelbare trouw de ziel aantrekt, heeft de wereld en wat in de wereld is, alle waarde verloren. "Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij niets op de aarde!" roept zij in verrukking uit.

Treffende voorbeelden dezer eerste liefde vinden wij in de Schrift. Maria van Bethanië zit aan Jezus' voeten naar zijne redenen te luisteren, stort aan Jezus' hart haar bedroefd gemoed uit, en buigt zich aan Jezus' voeten neer om den balsem harer vereering over Hem uit te storten, en de feestzaal met den geur harer dienende liefde te vervullen. - Maria van Magdala, door den Heiland van de macht des duivels verlost, kan de grafstede haars beminden Meesters niet verlaten, gelijk de discipelen Johannes en Petrus deden, vóórdát zij Hem, dien zij zoo vurig beminde, had wedergevonden. - Paulus, die den verheerlijkten Heer op Damaskus' heirweg had aanschouwd, achtte zijn geheele leven door alle dingen, op welke hij zich naar het vleesch beroemen kon, voor schade en drek bij de uitnemendheid zijner kennis, en verheugde zich in zijn bezit nog evenzeer, toen hij als een oud man in de gevangenis te Rome vertoefde, als toen hij Hem als den Zone Gods predikte in de synagoge te Damaskus.

Deze eerste liefde bij de zijnen te vinden, was een ware verkwikking voor het hart van Jezus. Zij heeft het goede deel gekozen, dat niet van haar zal worden weggenomen, zegt Hij van Maria van Bethanië, toen Martha haar berispte. De droefheid harer ziel, die zij aan zijne borst uitstortte, bracht de tranen in zijne oogen. Hare liefdevolle toewijding aan zijn persoon, door de koele berekening der discipelen afgekeurd, nam Hij in bescherming met het heerlijke woord: zij heeft een goed werk aan mij verricht. Maria Magdalena wordt verwaardigd het

eerst van allen den opgestanen Heer te aanschouwen, en ontvangt van Hem de heerlijke boodschap, dat de God en Vader van Jezus Christus de God en Vader der geloovigen geworden was. En Paulus wordt opgetrokken in den derden hemel, om daar onuitsprekelijke woorden te hooren, en ontvangt meermalen een bezoek van den Heer der heerlijkheid, om hem te troosten in zijn leed en te bemoedigen in zijn moeitevollen arbeid.

Geen wonder dus, dat de Heer bedroefd was over het verlaten der eerste liefde door zijne gemeente. Al zou een vrouw ook al haar plichten getrouw blijven vervullen, ja zelfs in plichtsbetrachting toenemen, welk genot zou dit geven aan haar man, indien hij moet bemerken, dat de liefde tot zijn persoon bij haar was verkoeld, en de ware drijfveer, die aan hare plichtsbetrachting den welriekenden geur verleende, ontbrak. Wie waarlijk liefde heeft, verlangt er naar, die liefde beantwoord te zien. En wie bemint vuriger dan Jezus? Zijne liefde is onveranderlijk en eeuwig. Zij trotseerde dood en oordeel, en zij bewaart en zegent ons, niettegenstaande al onze afdwalingen en tekortkomingen. Zou Hij dan niet naar wederliefde bij ons uitzien? en zou het geen vreugde zijn voor zijn hart, als Hij die wederliefde vindt? O, voorzeker! Want al kan onze liefde nooit op waardige wijze aan zijne liefde beantwoorden, daar zijne liefde alles overtreft, wat ooit, zelfs in den hemel, bij ons kan gevonden worden, zoo kan onze liefde toch oprecht en onverdeeld zijn, zonder een ander voorwerp van genegenheid boven Hem te kennen of te stellen. Smartelijk moet het dus voor Hem zijn, als Hij gewaar wordt, dat deze ware genegenheid, deze gehechtheid aan zijn persoon vermindert en verdwijnt. En in den brief aan de gemeente te Efeze spreekt Hij deze zijne droefheid uit.

Wel prijst de Heer nog wat er te prijzen is, maar Hij doet het in zulke bewoordingen, dat blijkt, welke treurige gevolgen het verlaten der eerste liefde reeds gehad heeft. Vergelijk hetgeen Paulus zegt tot de Thessaloniërs met wat de Heer hier zegt van de Efeziërs. Paulus schrijft, dat hij zonder ophouden gedachtig is aan hun werk *des geloofs*, aan hunnen arbeid *der liefde* en aan hunne volharding *der hoop*, terwijl de Heer van de gemeente te Efeze wel hunne werken, hunnen arbeid en hunne volharding prijst, maar niet getuigen kan, dat dezen het geloof, de liefde en de hoop tot drijfveer en beweegreden hadden. Hoe goed alles uitwendig ook nog werd gedaan, er ontbrak datgeen aan, wat voor zijn hart die werken, dien arbeid en die volharding welbehagelijk en liefelijk maakte.

Doch ook in een ander opzicht had het verlaten der eerste liefde treurige gevolgen gehad. Het booze was in het midden der gemeente ingedrongen. Er waren in haar midden de zoodanigen, die zeiden, dat zij apostelen waren, doch het niet waren. De Nicolaiëten, die ten opzichte van het kwaad zeer toegevend waren, en met een beroep op de genade de zonde duldden, en derhalve Christus tot een dienstknecht der zonde maakten, bevonden zich in haar midden. Wel konden de Efeziërs de boozen niet verdragen; wel hadden zij die valsche apostelen leugenaars bevonden; wel haatten zij de werken der Nicolaiëten; en dit was zeker zeer prijzenswaardig; doch dit neemt niet weg, dat het kwaad in hun midden aanwezig was en geduld werd; en dit was zeer zeker een gevolg van het verlaten der eerste liefde. Waar de liefde tot Christus verkoelt, daar komt verachtering in de genade en verslapping in de handhaving van de eer des Heeren.

Belangrijk is het op te merken, dat de natuurlijke, de normale toestand der gemeente is de volle openbaring van het goede te midden van het kwaad; zij moet door de kracht van God een schitterend getuigenis geven van hetgeen goed is. De gemeente behoort geenszins de plaats te zijn, waar goed en kwaad met elkaar strijd voeren; maar zij moet in zulk een staat verkeerren, dat zij de openbaring van het goede is te midden van het kwaad. Stroomen des levenden waters moeten uit haren buik vloeien. "De Geest en de bruid roepen: kom! En die het hoort, zegge: kom! En die dorst heeft, kome, die wil, neme het water des levens om niet!" Ziedaar haar heerlijke roeping en haar onwaardig voorrecht!

De gemeente te Efeze had hare eerste liefde verlaten. De Heer zegt haar dit, en roept haar op zich te bekeerren. "Gedenk dan, waarvan gij afgevallen zijt, en bekeer u, en doe de eerste

werken." Zoo zij tot hare eerste liefde terugkeerde, dan zouden ook de *eerste* werken weder aanwezig zijn, want dan zouden die werken niet slechts uit plichtgevoel, maar uit toewijding des harten aan Hem verricht worden. Zoo gij u evenwel niet bekeert, dan "kom ik tot u, en zal uwen luchter van zijne plaats wegnemen." Hij, die de zeven sterren in zijne rechterhand houdt, die in het midden der zeven gouden luchters wandelt, om alles te beoordeelen en naar zijne gedachten aan het licht te stellen, zal den luchter van zijne plaats wegnemen, indien zij niet naar zijne vermaning luistert, zoodat de gemeente ophouden zou de drager van het licht in deze duistere wereld te zijn.

Wij weten, dat de gemeente als zoodanig, zich, helaas! niet heeft bekeerd, maar integendeel steeds verder van den Heer is afgeweken, en daarom het oordeel des Heeren haar wacht. Doch hoewel dit zóó is, zoo kunnen nochtans sommigen naar Jezus' stem luisteren, en dan tot de overwinnaars behooren. "Wie ooren heeft, die hoore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, dien zal ik te eten geven van den boom des levens, die in het paradijs Gods is."

In elken brief komt voor: "wie overwint," en dit slaat in elken brief op het oordeelen en verlaten van den toestand, waarin de gemeente als geheel zich bevindt. De overwinnaars hier zijn dus degenen, die in de eerste liefde gebleven, of tot de eerste liefde teruggekeerd zijn. Hun wordt beloofd, dat zij te eten zullen krijgen van den boom des levens, die in het paradijs Gods is. Dit is niet het paradijs, waar God den mensch bezocht om te zien, wat hij deed, en waar Hij hem zou laten wonen, indien hij wel deed, doch waaruit Hij hem verdrijven zou, indien hij kwaad deed; maar het is het paradijs, 't welk God gemaakt heeft voor zijnen Zoon, en waarin Hij allen zal opnemen, die in dien Zoon gelooven. Welk een onderscheid tusschen het paradijs des menschen, in hetwelk de Heere God kwam, en waar Hij de zonde vond, en uit hetwelk Hij bijgevolg den mensch verdreef, en het paradijs Gods, in hetwelk de mensch, tengevolge van de volbrachte verlossing, wordt ingeleid om het nimmermeer te verlaten!

In het paradijs van God bevinden zich geen twee boomen; de boom der kennis des goeds en des kwaads is er niet; wij hebben daarvan genoeg gehad. Er is slechts één boom, de boom des levens, de eenige volmaakte bron des onvergankelijken levens in God, aan welken wij deelhebben, niet op grond van onze verantwoordelijkheid, maar op grond van de verlossing, welke God zelf volbracht heeft naar zijne eeuwige raadsbesluiten en gedachten. Heerlijke belofte! Is Christus ons eenig en algenoegzaam voorwerp, waaraan wij met al de liefde onzer ziel verkleefd zijn, dan zal ons eeuwig deel zijn, ons te verzadigen aan Hem, die het leven is, dat eeuwige leven, 't welk bij den Vader was en ons geopenbaard is.

Geve de Heer ons, geliefde broeders, tot deze overwinnaars te behooren! Waar de gemeente hare eerste liefde verlaten heeft, laat een iegelijk onzer Hem aanhangen met een oprecht en onverdeeld hart. Mochten wij tot onze schaamte en droefheid moeten belijden, dat onze liefde verkoeld en onze genegenheid tot Hem verminderd is, o keeren wij terug, belijden wij onze zonde, verwerpen wij al wat ons hindert en in den weg staat, en hechten wij ons opnieuw aan Hem, Dien wij liefhebben, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. En bleven wij in zijne liefde, o laat er geen verkoeling intreden, richten wij steeds ons oog op Hem, den schoonste onder de menschenkinderen, die het eeuwig welbehagen is van God, zijnen Vader en het voorwerp van der engelen vreugde en vereering! Wat ook om ons heen gebeure, hoe groot het verval der gemeente ook zij; laat ons niet met den stroom medegesleept worden, maar roeien wij vol geestelijke energie, door de kracht onzes Gods, tegen den stroom op, en wij zullen de overwinning behalen.

Gods doel met de kastijding.

(Openb. II : 8-12.)

In den brief aan Efeze stelt de Heer het verlaten van de eerste liefde door zijne gemeente op aarde aan het licht. Zijn hart is daarover bedroefd en bezwaard. Hij kent de treurige gevolgen, die daaruit voortvloeien. Als de gemeente zich niet bekeerde en tot hare eerste liefde terugkeerde, dan zou zij verder van Hem afdwalen, zich met de wereld verbinden en eindelijk Hem geheel verlaten. Zou Hij geen poging wagen om haar tot de eerste liefde terug te voeren? Zeer zeker, hoe zou dit anders kunnen! Hij had haar lief met een onvergelykbare liefde; en daarom, hoe smartelijk dit ook voor zijn hart moge geweest zijn, Hij geeft haar over aan de vijandschap van den duivel, die er steeds vermaak in scheidt de heiligen te plagen en zoo mogelijk te verderven, al weet hij ook, dat niemand hen uit de handen van Jezus kan rukken. "Zie, de duivel zal sommigen van u in de gevangenis werpen, opdat gij beproefd wordt; en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen;" zoo spreekt de Heer tot zijne gemeente. Deze tijd van beproeving is over de gemeente gekomen. Wordt ons in den brief aan Efeze de toestand van 's Heeren gemeente op aarde geschilderd aan het eind der apostolische eeuw, in den brief aan Smyrna vinden wij de profetie omtrent de zware vervolgingen, die in de tweede en derde eeuw, door de Romeinsche keizers, vooral onder Diocletianus, over de Christenen zijn losgebroken.

Het moge ons vreemd toeschijnen, dat de Heer zich van den satan bedient als middel om de heiligen te beproeven; maar wij zien hier en elders in de Schrift, dat zulks menigmaal het geval is. De Heer zegt hier niet: "Ik zal u in de gevangenis werpen;" maar "*de duivel* zal sommigen van u in de gevangenis werpen." Had God dit niet kunnen verhinderen? Ongetwijfeld, maar de beproeving, was noodzakelijk tot hunne loutering. Had de Heer den duivel verhinderd alzo op te treden tegen hen, dan waren zij van de zegeningen verstoken gebleven, die uit deze beproeving zouden voortvloeien; en daarom geeft Hij hen over in de handen van den vijand.

Denkt aan de geschiedenis van Job. Op welk een wondervolle wijze bedient de Heer zich van den satan om zijnen knecht Job te zegenen! De geschiedenis vangt aan, niet met een aanklacht van den duivel tegen Job, maar met een gesprek, waarin de Heere God zelf, die volmaakt goed weet waarom Hij zoo handelt, de aandacht van den satan op Job vestigt, en hem daardoor aanleiding geeft om zijn haat tegen den rechtvaardigen Job bot te vieren. Voorzeker, het was geheel naar den zin van den duivel om Job te kwellen en te slaan; doch hij had niets tegen hem kunnen ondernemen, indien God hem niet het verlot daartoe gegeven had. De satan dacht er niet aan, om God zijne doeleinden te doen bereiken, hij handelde uit louter boosheid en lust tot kwaaddoen; maar God bediende zich van hem, om Job aan zichzelf te ontdekken; om aan het licht te doen komen, wat er in zijn hart was; om hem tot de kennis van zijn eigen nietigheid en van Gods grootheid en heerlijkheid te brengen, en hem daarna, zonder gevaar voor zelfverheffing, met zijne weldaden te kunnen overladen.

Overdenkt het woord van Jezus tot Petrus: "Simon, Simon! zie, de satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe, maar ik heb voor u gebeden;" en geeft antwoord op de vraag: Wat heeft Jezus gebeden? Heeft Hij God gesmeekt om de begeerte des satans niet in te willigen, en niet toe te staan, dat Petrus zou gezift worden als de tarwe? Neen, in geen deele. Petrus moest worden gezift, want hij had een sterk vertrouwen in het vleesch; en hij werd, evenals Job, aan de verzoeking van den duivel blootgesteld en overgegeven. Maar wat heeft de Heer dan gebeden? Wel, Hij bad, dat het geloof van zijn discipel niet zou ophouden; dat hij, niettegenstaande zijn diepen val, toch zou vasthouden aan Hem, en niet evenals Judas aan het geloof schipbreuk zou lijden, maar integendeel uit zijn val de zwakheid zijns vleesches en zijn eigen onmacht zou leeren kennen, om hem daarna den zegen, die hem

beschoren was, deelachtig te doen worden. Waar de satan, door zijn ziften, het kaf met het koren wilde uitschudden, bediende de Heer zich van Petrus tot versterking der broeders; - "als gij eens zult bekeerd zijn, versterk uwe broeders." Daaraan herinnert Petrus ons, als hij zegt: "Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan die van het goud, bevonden worde tot lof en heerlijkheid en eer in de openbaring van Jezus Christus."

Staat stil bij het treffend geval in Paulus' geschiedenis. Deze trouwe dienstknecht des Heeren werd opgetrokken tot in den derden hemel, opdat hij een diep gevoel zou verkrijgen van de macht van God, welke hij behoefde om zijne buitengewone bediening in de gemeente en in de wereld te kunnen vervullen, en een openbaring van de heerlijkheid van Jezus zou ontvangen, waardoor hij bekwaam zou zijn de vele beproevingen en de zware vervolgingen, welke hem wachtten, te doorstaan. Doch welk gebruik zou het vleesch kunnen maken van het buitengewone voorrecht, dat hem te beurt gevallen was? Het vleesch kon zich verheffen; het zou kunnen zeggen: "Zie, Paulus! gij zijt in den derden hemel opgetrokken geweest, en aan niemand anders dan u is zulk een genade geschonken." Daarom werd hem door God gegeven een doorn voor het vleesch - een engel, een bode des satans, die hem met vuisten sloeg. Driemaal smeekte hij den Heere deze zware beproeving van hem weg te nemen. Doch dit was onmogelijk. Opdat hij zich niet zou verheffen, moest de beproeving voortduren. Hij ontvangt evenwel de verzekering van de genade des Heeren, die voor alles genoeg is, en die hem ook in dezen zwaren strijd zou ondersteunen en bijstaan. En de onberekenbare zegen voor Paulus was dat hij zijne eigene zwakheid leerde kennen, en zijn vertrouwen leerde stellen eenig en alleen in de genade en de macht van Christus, waardoor hij in staat was de heerlijke woorden neer te schrijven: "Het liefst zal ik dus veeleer roemen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone."

Zoo zien wij dus, dat het doel van God met de kastijding en beproeving, welke Hij zendt - en in deze bijzondere gevallen het gebruik maken van de boosheid des satans om de heiligen te kwellen en te plagen - hierin bestaat, dat de eigengerechtigheid van het menschelijk hart aan het licht treedt en geoordeeld wordt, zooals zulks bij Job het geval was; dat het vertrouwen op eigen kracht en liefde, gelijk bij Petrus, te schande wordt gemaakt; dat het gevaar voor zelfverheffing, zooals bij Paulus, voorkomen wordt; en dat, zooals bij de gemeente te Smyrna, de verdere afwijking van den Heer wordt tegengegaan, en het terugkeeren tot de eerste liefde wordt bevorderd. In het algemeen kunnen wij zeggen, dat de kastijding of beproeving ten doel heeft: het geestelijk leven in den geloovige te versterken, door het van de schadelijke bestanddeelen der natuur en des vleesches te ontdoen, en om, zoo noodig, een verdere afwijking van den Heer te voorkomen.

Belangrijk is het hierbij op te merken, dat het lijden voor Christus, 't welk een oorzaak van vreugde voor den geloovige is, en 't welk als een eer voor hem kan beschouwd worden, tegelijkertijd in de handen des Heeren een middel tot zijn herstelling of bewaring kan zijn. En waar dan de Christen door zijne volharding in het geloof, door zijne overgave aan lijden en dood, door zijn vreugdevol belijden van den naam van Jezus tegenover de wereld en den satan de overwinning behaalt, zoodat hem straks door den Heer de kroon des levens zal gegeven worden, daar is datzelfde lijden vaak Gods kastijdende hand, die op deze wijze de ziel oefent, reinigt, sterkt en staalt - met één woord haar zijner heiligheid deelachtig maakt.

Heerlijk is het te weten, dat wij nooit van de omstandigheden afhankelijk zijn, en ons geenszins in de hand van den duivel bevinden. *De Heer* bestuurt ons lot. "De Heere is het deel mijner erve en mijns bekens; Gij onderhoudt mijn lot." Hij heeft al de haren onzes hoofds geteld, en doet alle dingen voor ons ten goede medewerken. De beproeving komt, *als Hij ze noodig keurt*, en houdt op, wanneer Hij zijn doel heeft bereikt. De duivel kon met Job niet verder gaan, dan God het hem toeliet. En hier lezen wij: "gij zult een verdrukking hebben van tien dagen;" - niet korter, maar ook niet langer. Alles was door God bepaald. De duivel kon de vervolging geen minuut langer doen duren dan de Heer het wilde. Dit bewustzijn verheft ons

boven de omstandigheden, en verbindt ons aan Hem, die alle macht heeft in hemel en op aarde.

Doch niet alleen dit; maar de ziel kan zich ook onder het lijden en in de verdrukking sterken in Hem, die, hoewel op een andere wijze en met een ander doel, toch denzelfden weg des lijdens bewandeld heeft. Onze Heer en Heiland toch werd hier beneden beproefd en verzocht, en leed op alle mogelijke wijzen, totdat Hij aan het schandelijk kruis zijn leven overgaf. Bij Hem was er evenwel geen noodzakelijkheid door eenige onvolkomenheid in Hem. Van Hem kon, ten aanzien van de beproeving des geloofs, niet gezegd worden: "indien het noodig is." Hij heeft geen zonde *gekend* of gedaan; Hij werd verzocht, maar uitgenomen de zonde; Hij kon zeggen: "de overste dezer wereld komt, maar vindt in mij niets;" - geen enkel aanrakingspunt voor zijne verzoeking. Het lijden stelde op schitterende wijze zijne volmaaktheid aan het licht. Onder dat lijden blonk zijne zedelijke heerlijkheid in al haar luister. "Hoewel Hij de Zoon was, heeft Hij gehoorzaamheid geleerd uit hetgeen Hij geleden heeft;" en daardoor is gebleken, wie Hij was. Maar door dat lijden heeft Hij den satan overwonnen - in de woestijn, in Gethsémané, aan het kruis. En "volmaakt geworden is Hij allen, die Hem gehoorzamen, een oorzaak van eeuwig heil geworden." Door Hem aan de macht des satans ontrukkt, van de zonde en den dood verlost, kan Hij ons toeroepen: "Vrees niets van hetgeen gij lijden zult; want ik ben de eerste en de laatste, die dood geweest en levend geworden is."

Jezus is de eerste en de laatste; Hij is waarachtig God. "Ik en de Vader zijn één," kon Hij zeggen. Maar Hij is ook waarachtig mensch. Hij is dood geweest. Hij nam onze plaats in; Hij kwam voor ons hier beneden, en gaf zich voor ons over in den dood, om door den dood dien te niet te doen, die de macht des doods had, dat is den duivel, en om allen te verlossen, die hun geheele leven door aan de vreeze des doods onderworpen waren. Daarom kan Hij den overwinnaars beloven, dat zij "op geenerlei wijze van den tweeden dood zullen beschadigd worden." Al zouden zij ook evenals hun Heer en Heiland hun leven moeten geven voor zijnen naam, het zou blijken, dat de menschen alleen maar het lichaam kunnen dooden; zij zouden uit het graf verrijzen, opstaan uit de dooden, verheerlijkt worden met Christus, en staande voor den rechterstoel met een nieuw, onsterfelijk, onverderfelijk lichaam, aan het lichaam der heerlijkheid van Jezus gelijk, door den tweeden dood, dat is de poel des vuurs, welke het deel van alle ongeloovigen zijn zal, niet beschadigd worden.

De onheilige verbintenis van de kerk met de wereld.

(Openb. II: 12-17.)

De Gemeente des Heeren had hare eerste liefde verlaten; de frischheid des geloofs en de gehechtheid aan Jezus' persoon, die alles, wat in de wereld is, voor schade en drek rekent, waren langzamerhand verdwenen, en de Heer kon slechts met droefheid aan haar denken. Om haar terug te brengen tot de eerste liefde, en haar hart met nieuwe vreugde te vervullen, had Hij haar door den smeltkroes der beproeving doen gaan, en den satan veroorloofd de schrikkelijkste vervolgingen over haar te doen losbarsten. Zij had die vervolgingen schitterend doorstaan. Het goud kwam gelouterd uit den smeltkroes te voorschijn. Heerlijke getuigenissen van volhardend geloof hadden de martelaren gegeven. Tot verbazing en beschaming der Romeinsche keizers, die in het vinden van gruwelijke martelingen hadden gewedijverd, had de Gemeente aan den naam van Jezus vastgehouden en ook onder de zwaarste vervolgingen het geloof niet verloochend. De Heer erkent dit met blijdschap. Hij zegt: "Aan mijnen naam houdt gij vast, en mijn geloof hebt gij niet verloochend, ook in de dagen, waarin Antipas mijn getrouwe getuige was, die gedood werd bij u." Zoo waren de vijanden overwonnen, en was de satan verslagen. De verdrukkingen en vervolgingen hadden de kracht des geloofs heerlijk doen uitkomen, en de machteloosheid der vijanden tentoongesteld. Evenals bij Job moest de satan met beschaamde kaken afdruppen. Het was hem niet gelukt de Gemeente te vernietigen of van haar geloof af te brengen; integendeel, zijn vijandschap had haar gelouterd en gestaald, en het bloed der martelaren was opnieuw gebleken het zaad der kerk te zijn.

Maar keerde de Gemeente tot hare eerste liefde terug? Hoewel zij den naam van Jezus vastgehouden en het christelijk geloof niet verloochend had, zoo werkte de verdrukking niet uit, waartoe de Heer haar gezonden had. Zoolang de vervolgingen duurden, bleef zij staande, weerstond zij den duivel, en trad zelfs overwinnend uit den strijd te voorschijn, maar zoodra de vijand de wapenen neerlegde, zoodra de stormen bedaarden, zocht zij rust in de wereld, en liet zij zich door het vooruitzicht op eer en aanzien verleiden, om het pad der afzondering te verlaten. In plaats van tot de eerste liefde terug te keeren en zich nauwer aan Jezus te verbinden, week zij langzamerhand verder af, en verzwagerde zich ten slotte met de vijanden des Heeren. "Ik weet waar gij woont, daar waar de troon des satans is," moest de Heer tot haar zeggen.

Velen meenen, dat de satan opgehouden heeft de overste dezer wereld te zijn, toen Christus gekruisigd was; maar het tegenovergestelde is waar. Juist door de wereld tot het kruisigen van Christus te bewegen, is de duivel, in de volle beteekenis van het woord, de overste dezer wereld geworden. Hij voerde reeds van den beginne af heerschappij over den mensch, dien hij tot de zonde verleid had, maar tot aan de verwerping van Christus kon men altijd nog hopen, dat er ten minste eenige kracht tegen de verleiding des duivels bij den mensch was overgebleven. Het kruis evenwel toonde op onweersprekelijke wijze aan, dat de mensch zich geheel aan de macht van den satan had overgegeven. God had den mensch op allerlei wijzen op de proef gesteld. Hij had hem zonder wet gelaten, onder de wet gesteld, zijne wegen aan hem geopenbaard, zijne macht getoond, zijne profeten tot hem gezonden; doch in alles, overal en ten allen tijde, had de mensch de partij van den satan tegenover God gekozen. Er bleef nu nog slechts één proef over. God zelf kwam in Christus, in den Zoon zijner liefde, in deze wereld, niet om de wereld te oordeelen, maar om haar te behouden. Het moest nu blijken, wie de mensch was. En dit is gebleken. De wereld - Joden en heidenen - verwierp Christus. "Wij willen niet, dat deze over ons koning zij," riepen de Joden. De duisternis heeft het licht gehaat. Gods Zoon werd aan het kruis genageld en uit de wereld gebannen. Daardoor had de wereld zich volkomen aan den satan overgeleverd, en zich geheel onder zijne heerschappij

gesteld. Van dat oogenblik af was de duivel als overste dezer wereld erkend. Vóór de verwerping van Christus kon hij niet tot overste der wereld worden verklaard; doch toen het gebleken was, dat de wereld den Zoon van God verwerpen en aan het kruis nagelen zou, zegt de Heer: "Nu is het oordeel dezer wereld; nu zal de overste dezer wereld buitengeworpen worden;" en de overste dezer wereld komt, en vindt in mij niets." De wereld, die zich geheel aan den satan had overgeleverd, en openlijk zijne heerschappij boven de heerschappij van God had gekozen, heeft nu niets anders te wachten dan het oordeel. Het vonnis is geveld; de voltrekking er van komt weldra.

De Gemeente Gods nu is geheel en volkomen van de wereld verlost, en vereenigd met Hem, dien God als Overste in den hemel verheerlijkt heeft. "Gij zijt niet van de wereld," zeide Jezus tot zijne discipelen; "maar ik heb u uit de wereld uitverkoren." En tot den Vader zeide Hij: "Zij zijn niet van de wereld, gelijk ik van de wereld niet ben ... Gelijk Gij mij (uit den hemel) gezonden hebt in de wereld, zoo heb ook ik hen, (die Gij mij gegeven hebt, en die ik met mij in den hemel vereenigd heb,) in de wereld gezonden." Uit de macht der duisternis zijn wij verlost, en overgezet in het koninkrijk van den Zoon van Gods liefde. Wij zijn uit de slavernij des duivels, aan welke wij onderworpen waren, verlost door Hem, die door den dood dien te niet heeft gedaan, die het geweld des doods had. Derhalve is de plaats, welke de Gemeente hier beneden heeft in te nemen, een plaats van afzondering van de wereld. Zij is wel in de wereld gezonden om daar een getuige van Christus te zijn, maar zij behoort niet tot de wereld, gelijk Christus niet tot de wereld behoorde. Zij is vreemdelinge hier op aarde. Geen eer of aanzien, geen rust of gemak heeft zij hier te zoeken of te verwachten; integendeel, gelijk de wereld Christus haatte, zoo haat zij ook haar. Wanneer zij dus gaat wonen, d.i. haar rust en gemak zoeken, waar de troon des satans is, namelijk in de wereld, dan heeft zij de plaats van afzondering verlaten en haar roeping hier beneden verloochend.

En, helaas! de Gemeente des Heeren heeft die plaats verlaten; zij heeft "het Hoofd" niet behouden, maar zich met de wereld vereenigd. Wat den duivel niet gelukt is door de vervolgingen, dat heeft hij tot stand gebracht door zijne listige omleidingen. In plaats van vervolging van buiten kwam er verleiding van binnen. In Smyrna zien wij hem als een brullende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden; in Pergamus daarentegen vinden wij hem als een verleidende slang, die door allerlei vleierijen de Gemeente van de plaats der afzondering zocht af te leiden, en haar zoo doende trachtte te verderven.

Er is een verbazend groot verschil tusschen de vervolging in Smyrna en de verleiding in Pergamus. In Smyrna zegt de Heer: "Zie, de duivel zal sommigen van u in de gevangenis werpen, opdat gij beproefd wordt." Om de Gemeente tot hare eerste liefde terug te brengen, zendt de Heer deze beproeving. Maar Hij kan tot haar zeggen: "Wees getrouw tot den dood, en ik zal u de kroon des levens geven." Door deze heerlijke belofte ondersteunt Hij te midden der vervolgingen. Om verdere afwijking van Hem te voorkomen, wordt de Gemeente in den vuuroven gebracht. Het is de Heer zelf, die den satan gebiedt deze vervolgingen te verwekken; en Hij ondersteunt de Gemeente, zoodat zij zijnen naam bewaart en het geloof niet verloochent. In Pergamus daarentegen komt de verleiding tot zonde en tot geestelijke hoerij, benevens de valsche leer der Nicolaïten; en hoewel de Heer in zijne wijsheid dit toelaat, zoo kan er toch niet gezegd worden, dat Hij deze verzoeking en valsche leeringen deed komen. Dit kan Hij niet doen, omdat Hij door het kwade niet wordt verzocht, en zelf niemand verzoekt. Het was dus een oordeel, dat over de Gemeente kwam. Toen zij de afwijking van Hem, die in Efeze begonnen was, niet tegenstaande de verdrukking, die over haar gekomen was, niet oordeelde en er niet van genezen werd, moest de Heer de Gemeente overgeven aan de verleiding des satans, die haar maar al te gereed vond om op zijne valsche voorstellingen in te gaan en naar zijne misleidende stem te luisteren.

Het is duidelijk genoeg, waar het in Pergamus om gaat. De Heer zegt: "Maar ik heb weinige dingen tegen u, dat gij aldaar hebt, die de leer van Bileam houden, die Balak leerde den zonen

Israëls een aanstoot voor te werpen, om afgodenoffer te eten en te hoereeren." Door de herinnering aan de schrikkelijke boosheid van den man, die het loon der ongerechtigheid liefhad, (2 Petr. II : 15.) zien wij, welke beginselen door den vijand in de Gemeente werden gebracht. Balak, die geen kans zag om Israël te verhinderen Kanaän binnen te trekken, trachtte Bileam over te halen het volk des Heeren te vloeken; en Bileam had dit o zoo gaarne gedaan; er was hem alles aan gelegen het loon der ongerechtigheid te verdienen. Doch tegenover den aanklager der broederen neemt de Heere God zijn volk in bescherming, en dwingt den profeet om, in plaats van zijne vervloekingen, de heerlijkste zegeningen over Israël uit te spreken. In zijne verwachtingen teleurgesteld, zocht toen deze man, in woede ontstoken over het mislukken zijner pogingen, het volk te verderven door het te verleiden tot ongeoorloofde verbintenissen met de dochteren Moabs; en hij slaagde hierin, helaas! maar al te zeer. Het heilige zaad verbond zich met de onheilige kinderen dezer wereld, en een schrikkelijk oordeel Gods was de straf op deze gruwelijke ongerechtigheid.

Zoo ging het ook in de Gemeente des Heeren. Toen de duivel zag, dat de Christenen, trots de hevigheid der vervolging, zich meer en meer van de wereld begonnen af te zonderen, en voortdurend in aantal toenamen, staakte hij de vervolging, en begon den geloovigen rust en gemak hier beneden, eer en aanzien in de wereld en heerschappij over de koningen der aarde voor te stellen en aan te bieden. De Gemeente liet zich in den haar gespannen strik vangen. Zij begon te trachten naar de bescherming en erkenning door den Staat. Zij nam allerlei personen in haar midden op, die, in de gemeente niet thuis behoorende, haar meer en meer verdierven en tot dwaling en wereldschgezindheid verleidden; totdat eindelijk in de derde eeuw de romeinsche keizer Constantijn de Groote met zijn geheele hof tot het Christendom overging, en door de gemeente met de grootste vreugde werd ontvangen. De Christenen kwamen hierdoor tot hooge staatsambten, en de christelijke godsdienst werd tot staatsgodsdienst verheven. Maar de Gemeente des Heeren gaf tevens hare onafhankelijkheid van de machten in deze wereld prijs, en boog zich onder den scepter van den keizer, die in hare kerkvergaderingen de eereplaats innam en den hoogsten toon voerde. Zij, die alleen van Christus afhankelijk moet zijn, werd in allen deele afhankelijk van de koningen der aarde, zonder wier goedkeuring geen enkel besluit mocht genomen of uitgevoerd worden. Zoo was derhalve het ongelijke juk tusschen de Gemeente en de wereld gesloten. Het onderscheid tusschen geloovigen en ongeloovigen, tusschen Christus en Belial was verdwenen. De Gemeente had hare plaats buiten de legerplaats, waar haar Heer en Heiland zich bevond, verlaten, en woonde van toen af daar, waar de troon des satans is.

Bedenken wij wel, dat de Gemeente hiertoe niet gedwongen werd, maar dat zij vrijwillig en met vreugde, meenende een grooten triumpf te behalen, in deze onheilige verbintenis met de wereld inging. Zij wist heel goed, dat de keizer en zijne hovelingen geen ware Christenen waren; zij willigde zelfs het verlangen des keizers in om zijn doop uit te stellen tot op zijn doodbed; en zij liet allerlei ongerechtigheid en zonde, door die onbekeerde, maar tot de christelijke kerk toegetreden menschen bedreven, zonder bestraffing toe. Wat toen plaats vond, verschilt dus hemelsbreed van wat wij in de Handelingen en Brieven der Apostelen lezen; want waar wij daar van personen vernemen, die ingeslopen waren, die huichelden, die om vuil gewin Christen werden, zoo vernemen wij, dat zij uitgesloten werden, zoodra zij ontmaskerd waren, of dat zij vrijwillig de Gemeente verlieten, daar zij het in haar midden niet konden uithouden; terwijl in de derde eeuw de Gemeente willens en wetens duizende totaal onbekeerde, ongeloovige en afgodische menschen opnam, om daardoor tot eer en macht in de wereld te geraken.

"Willens en wetens" zeg ik, want de Heer had zijne Gemeente genoeg gewaarschuwd tegen deze vereeniging met de wereld. In 2 Kor. VI zegt Paulus: "Trekt niet een ongelijk juk aan met de ongeloovigen! Want welk deelgenootschap heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En welke overeenstemming heeft Christus met Belial? Of welk deel een

geloovige met een ongeloovige? En welke overeenkomst heeft Gods tempel met de afgoden? Want gij zijt de tempel des levenden Gods, gelijk God gezegd heeft: Ik zal onder hen wonen en wandelen, en Ik zal hun God zijn, en zij zullen mijn volk zijn. Daarom gaat uit het midden van hen en scheidt u af, zegt de Heer; en raakt niet aan hetgeen onrein is, en Ik zal u aannemen; en Ik zal u tot Vader zijn, en gij zult mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heer, de Almachtige." En Johannes zegt: "Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is. Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem; want al wat in de wereld is: de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen, en de grootschheid des levens is niet uit den Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij, en hare begeerlijkheid; maar die den wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid." (1 Joh. II : 15-17.)

De gevolgen waren natuurlijk allertreurigst. De eenvoudigheid der Gemeente was verdwenen. Het woord van den Heer: "Eén is uw Meester, en gij zijt allen broeders," werd geheel vergeten. Allerlei ambten en posten werden ingesteld en ingevoerd, door welke enkelen over de massa regeerden. De man met den gouden ring en de sierlijke kleding kreeg het eergestoelte; de heidensche tempels werden in christelijke kerken veranderd. De heidensche feestdagen maakten plaats voor zoogenaamd christelijke. De eenvoudige eeredienst der eerste Christenen werd in een dienst tot streeling van het vleesch herschapen. Duizenden bij duizenden lieten zich in de kerk opnemen, zoodat weldra de geheele romeinsche wereld een christelijk kleed had aangedaan, zonder evenwel de heidensche levenswijze en zonden vaarwel te zeggen. Zoo was de weg gebaad tot den afval der Gemeente, welke ons in den brief aan Thyatire geschilderd wordt.

Het spreekt vanzelf, dat in zulk een treurigen toestand de dwaling de Gemeente binnendrong en gereedelijk ingang vond. "Zoo hebt gij ook desgelijks, die de leer der Nicolaiëten houden," zegt de Heer. In Efeze was dit kwaad reeds aanwezig; doch daar kon de Heer zeggen: "Maar dit hebt gij, dat gij de werken der Nicolaiëten haat, die ik ook haat." Thans was dit kwaad evenwel schrikbarend toegenomen. Er waren niet slechts enkele personen, die de *werken* der Nicolaiëten deden, maar de *leer* der Nicolaiëten had ingang gevonden. Ongerechtigheid, zonde, heidensch on- en bijgeloof werd verschoond en geduld om den invloed te bekomen en te behouden, die de wereld gaarne verleende, als zij maar onder een christelijken vorm aan hare lusten kon botvieren. Het was nog erger dan het antinomianisme, daar het zich niet alleen tegen de wet, maar tegen Christus verklaarde, en onder den christelijken naam en bij de christelijke eeredienst de grootste ongerechtigheden pleegde, en zoo doende Christus tot een dienstknecht der zonde maakte. In den grond der zaak was de vereeniging van de Gemeente met de wereld niets anders dan dit antinomianisme, want om tot eer en aanzien te geraken, werden de heidenen zonder bekeering of geloof tot Christenen gemaakt en in de gemeente opgenomen.

Na dit alles overdacht te hebben, zal het ons niet verwonderen, dat de Heer zich op zulk een ernstige wijze tot Pergamus wendt, en zich aan deze Gemeente vertoonde als Degene, "die het scherp, tweesnijdend zwaard heeft." Dit scherp, tweesnijdend zwaard is, wij weten het, het Woord Gods, dat ook levend en krachtig is, en doordringt tot de verdeeling der ziel en des geestes, en een oordeelaar is van de gedachten en overleggingen des harten. Dit Woord, waarnaar de Gemeente haar gedrag en wandel behoort in te richten, daar het Gods gedachten en geboden bevat, stelt alles aan het licht en oordeelt alles, wat daarmede in tegenspraak is. In de Openbaring is dit Woord van God het zwaard, waarmede de Heer krijg voert en oordeelt. Waar het door den val der Gemeente heeft opgehouden de levende, oordeelende kracht in haar midden te oefenen, zoodat het kwaad bestraft en den zondaar geoordeeld wordt, daar wordt het in de hand des Heeren het instrument om de boozen te verderven. "Bekeer u dan; en zoo niet, ik kom haastelijk tot u, en ik zal tegen hen krijgvoeren met het zwaard mijnsmonds."

Mochten wij allen op deze ernstige woorden van Jezus achtgeven! "Wie ooren heeft, die hoore, wat de Geest tot de gemeenten zegt." Als wij tot de overwinnaars behooren, dan zullen

de uitnemende zegeningen, welke de Heer hun hier belooft, ons deel worden. Wie zijn de overwinnaars hier? mogen wij wel vragen. In Efeze waren het allen, die de eerste liefde niet verlaten hadden, of tot de eerste liefde waren teruggekeerd; in Smyrna behoorden zij, die te midden der vervolgingen volhardden, tot de overwinnaars; maar wie zijn de overwinnaars in Pergamus? Wel, allen, die zich niet lieten medeslepen door de leer van Bileam, die de leer der Nicolaïten haatten, en hunne afzondering van de wereld bewaarden.

Behooren wij tot hun getal, lieve lezers? Hebben wij de groote zonde der Gemeente, in de derde eeuw bedreven en sedert volgehouden, voor God geoordeeld? Is het ongelijke huwelijk van de gemeente met de wereld ons een gruwel geworden? Het is niet gemakkelijk tot dit inzicht te komen. Wij moeten dan tegen den stroom der algemeene opinie in. In de meeste kerkgeschiedenissen wordt de opneming van keizer Constantijn in de christelijke kerk en de daarop gevolgde christianiseering van het romeinsche rijk de triomf van het Christendom genoemd, en worden de gebeurtenissen in de derde eeuw als een glanspunt in de geschiedenis der kerk aangemerkt. Doch die kerkgeschiedenissen zijn door den mensch geschreven, en de mensch is leugenachtig; God alleen is waarachtig. In Gods kerkgeschiedenis wordt dit feit gansch anders beoordeeld. Het wordt daarin gelijkgesteld met de gruwelijke boosheid van Bileam, die het heilige zaad met de goddelooze lieden der wereld trachtte te vereenigen en daardoor te verderven. Want wel is de *wereld* door deze vereeniging uiterlijk wat beter geworden; doch de *gemeente* heeft haar karakter verloren, hare roeping verzaakt, haar Heer onteerd en hare heerlijkheid prijsgegeven. De wereld is christelijk geworden, en heeft daardoor zeer zeker vele voorrechten verkregen en vele voordeelen behaald, maar de Gemeente is bedorven, en van een reine maagd, welke aan éénen man was voorgesteld, een overspeelster geworden, over wie, zoo zij zich niet bekeert, het oordeel des Heeren zal komen. Als wij ons maar aan Gods Woord vasthouden, dan zullen wij klaar inzien, hoe schrikkelijk de Gemeente is afgeweken; en in plaats van ons, evenals Lot in het goddelooze Sodom, te kwellen over de ongerechtigheden der goddeloozen, zullen wij ons terugtrekken, in afzondering van de wereld en hare godsdienst leven, om ons geheele hart te geven en ons gansche leven toe te wijden aan Hem, die het verheerlijkte Hoofd der Gemeente is, met Wien ons leven verborgen is in God, en die ons na de reis door de woestijn, brengt in het hemelsch Kanaän.

De beloften, aan de overwinnaars gegeven, zijn drie. "Die overwint, ik zal hem geven van het manna, dat verborgen is, en ik zal hem geven een witten keursteen, en op den keursteen een nieuwen naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt." Het verborgen manna, een witte keursteen en een nieuwe naam.

1. *Het verborgen manna.* - Het manna is de afschaduwing van den Zoon van God, die mensch geworden is om het leven aan onze zielen te geven; van diens komst in vernedering, onderworpen aan al de gevolgen der zonde; en het is Gods voorziening voor onzen dagelijkschen wandel door de woestijn; want er wordt van het manna gesproken in betrekking tot Jezus, als van het brood des levens, dat uit den hemel is neergedaald. (Zie Joh. VI.) Maar wat is het verborgen manna? God liet elken morgen het manna regenen uit den hemel rondom het leger in de woestijn, opdat de Israëlieten het elken dag zouden verzamelen, en zij alzoo zouden leven bij alle woord, dat uit den mond van God uitgaat. Eveneens moet Christus het dagelijksch voedsel voor de geloovige ziel zijn, zoolang wij in de woestijn dezer wereld vertoeven. Maar het verborgen manna is wat anders. Er moest op Gods bevel een gouden kruik met manna gevuld, en die voor het aangezicht des Heeren gesteld worden; opdat de Israëlieten, wanneer zij in het beloofde land zouden gekomen zijn, daardoor de voortdurende herinnering zouden hebben aan hetgeen, waarvan zij in de woestijn genoten hadden. Dit verborgen manna is voor ons de herinnering aan een Christus, die als mensch, vernederd en lijdende, in deze woestijn heeft gewandeld, en door zijne volmaakte gehoorzaamheid het voorwerp was van de vreugde en het welbehagen van God. In de eeuwigheid zal ieder

overwinnaar, die getrouw geweest is in zijne afzondering van de wereld, die met den verworpen Christus buiten de legerplaats gegaan is, het onafgebroken genot smaken van gemeenschap met God in zijne waardeering en genieting van Christus, die in zijne vernedering en lijden een volmaakte gehoorzaamheid geopenbaard, en al Gods deugden en heerlijkheden tentoongespreid heeft.

Heerlijk deel der overwinnaars! Maar om het deelachtig te worden, moeten wij in getrouwheid met den verworpen Christus wandelen, en de beginselen van Bileam geheel uit onze harten verbannen; want wij kunnen onmogelijk van Christus genieten, indien wij vereenigd zijn met de zonde en de wereld. De mogelijkheid daarvan te beweren is niets anders dan Nicolaïsme. Wij kunnen wel Christus bewonderen; wij kunnen wel zijn leven en zijne daden schoon en treffend vinden; wij kunnen ons zelfs in de lezing er van verlustigen, en toch met de wereld wandelen; maar wij kunnen onmogelijk Christus genieten en ons met Christus voeden, zoolang wij ons niet buiten de legerplaats bevinden om zijne smaadheid te dragen.

2. *De witte keursteen.* - Wanneer men ten gunste van iemand wilde stemmen, dan wierp men een witten steen in de schaal. De witte keursteen stelt dus voor de erkenning en waardeering door Christus van den overwinnaar. Gelijk God, Jezus, die vernederd en verworpen was, met eer en heerlijkheid aan zijne rechterhand heeft gekroond, en Hem macht gegeven heeft over alle dingen, zoo zal de Heere Jezus allen, die aan zijne verwerping en versmading hier beneden hebben deelgenomen, voor zijnen Vader en de heilige engelen, ten aanschouwe der geheele wereld, als zijne uitverkorenen eeren en kronen.

3. *De nieuwe naam.* - Op den witten keursteen is een nieuwe naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt. Er is in den hemel een vreugde, waarin allen gelijkelijk deelen; myriaden stemmen mengen zich in het harmonisch lofgezag; evenals er op aarde voorrechten en genietingen zijn, waarin alle geloovigen zich gezamenlijk verheugen. Maar wij hebben evenzeer onze persoonlijke genietingen, en de Heer stelt op onze persoonlijke toewijding en liefde prijs. Gij kunt nooit mijne bijzondere gemeenschap met Christus en mijne bijzondere genietingen kennen, en ik weet van de uwen niets af. Ieder weet dit slechts voor zichzelf. Zoo zal het ook in den hemel zijn en blijven. Ieder krijgt een naam, welken niemand kent, dan die hem ontvangt. Voor ieder ander dan voor hem, die dien ontvangt, heeft die naam geen beteekenis. Onze dierbare Heer zal zich aan ieder onzer op een bijzondere, eigenaardige manier openbaren. Ieder overwinnaar zal bijzondere vreugde smaken. Ieder zal in persoonlijke gemeenschap met den Heer leven, en een afzonderlijk onderhoud met Jezus hebben. Ieder zal genietingen hebben, die geheel onderscheiden wezen zullen van de algemeene vreugde en het genot, dat allen gezamenlijk zal ten deel vallen.

Welke heerlijke beloften! Hier beneden ten gevolge van de zonde der Gemeente afgezonderd en verlaten; tegen de algemeene opinie als tegen een sterkvlietenden stroom oproeiende; beschuldigd van enghartigheid, betweterij, hoogmoed en gemakzucht; geven deze beloften moed en kracht, troost en blijdschap aan onze ziel, en stellen ons in staat de scheeve oordeelvellingen der menschen te verdragen. De goedkeuring des Heeren is meer waard dan de toejuicing der menschen. Het genot van de bijzondere gemeenschap met Jezus, hier reeds, en eenmaal volmaakt in het Vaderhuis, is het wel waard om door de menschen verkeerd beoordeeld en onrechtvaardig beschuldigd te worden. Voor het deelen in de smaadheid van Christus geroepen te worden tot het genot van de vreugde van God in den Zoon zijns welbehagens, loont wel de moeite en het lijden. De Heer weet zijne getrouwen te bewaren, te sterken, te bemoedigen, tot volharden te bekwamen; en Hij doet dit gewoonlijk door hun de heerlijkheid, die hen wacht, en de hemelsche zegeningen, welke Hij hun schenken zal, voor te stellen. Den blik daarop gevestigd, genieten wij er hier reeds den voorsmaak van; en waar deze beloften gegeven worden aan allen, die overwinnen, worden die overwinnaars er door aangemoedigd, om in hunnen strijd tegen de wereld en hare godsdienst; tegen de dwaling en hare gevolgen te volharden, en in voortdurende afzondering, buiten de legerplaats, de

smaadheid van Christus dragende, alleen te vragen naar het Woord van God en naar de goedkeuring van den Heer Jezus.

Het oordeel over de afgodische kerk en de beloften aan het overblijfsel.

(Openbaring II : 18-29.)

Op een hellend vlak kan men niet blijven staan. Deze waarheid treedt duidelijk aan het licht, wanneer wij de geschiedenis der christelijke kerk op aarde, gelijk God ons die heeft medegedeeld, lezen en overdenken. Toen de kastijdende hand van God de gemeente niet had kunnen terugbrengen tot hare eerste liefde, zocht zij rust en gemak, eer en aanzien in deze wereld, gaf zij hare heerlijke roeping prijs, verliet haar hemelsch standpunt, verloor de hoop der heerlijkheid uit het oog, en verzwagerde zich met de wereld, wier overste de duivel is, die in deze onheilige verbintenis een zijner triomfen vierde. En nu ging het van kwaad tot erger. Ongerechtigheid, huichelarij, dwaling, onteering van God en Christus namen hand over hand toe, totdat eindelijk afgodendienst en beeldendienst de ware vereering van God verving, en zoo de afval van de waarheid en van Christus een voldongen feit werd. In den brief aan de gemeente te Thyatire heeft de Heer ons dien schrikkelijken toestand, waarin zijne gemeente gevallen is, met eenige korte, maar treffend juiste trekken geteekend.

Werd ons in den brief aan Pergamus de goddeloosheid van Bileam, die het heilige zaad met de onheilige afgodendienaars trachtte te vermengen, voor oogen gesteld als het gepaste beeld van de verbintenis der kerk met de wereld in de derde eeuw onder Constantyn den Groote; in den brief aan Thyatire worden wij teruggevoerd naar de duistere dagen van Achab en Isébel, toen Israël zich niet alleen neerboog voor de kalveren van Jerobeam, maar tot de schrikkelijke dienst van Baäl verviel. "Ik heb tegen u, dat gij de vrouw Isébel, die zich een profetes noemt, laat begaan; en zij leert en verleidt mijne slaven om te hoereeren en afgodenoffer te eten."

Uit de voorbeelden, welke de Heer gebruikt om den toestand in zijne gemeente voor te stellen, blijkt, op hoe schrikkelijke wijze de goddeloosheid was toegenomen. Bileam was een vijand, die buiten het volk stond, en het door zijnen goddeloozen raad aan Balak trachtte ten val te brengen. Isébel daarentegen was de goddelooze macht in het midden van Israël zelve. Zij was de booze vrouw, die Achab tot allerlei ongerechtigheden aanspoorde, hem tot bloedschuld verleide, als de werkzame vijandin van Gods getuigen optrad, en in het geheim en openlijk de beschermster was van de priesters en profeten van Baäl. Ontzettend is het, dat de Heer deze goddelooze vrouw gebruikt als beeld van de ongerechtigheid, die in zijne gemeente gevonden werd. En toch is het voor een ieder, die een weinig bekend is met de geschiedenis der christelijke kerk op aarde, duidelijk genoeg, dat het beeld niet te sterk is, maar, helaas! slechts al te duidelijk den toestand schildert, waarin de kerk na hare verbintenis met de wereld vervallen is - een toestand, die zijn toppunt van ongerechtigheid bereikte in de duistere Middeleeuwen, toen, evenals in Isébel's dagen, afgodendienst en goddeloosheid, heiligschennis en vervolging van de weinige getrouwen, die er nog gevonden werden, de kerk van Christus gemaakt hadden tot een woonstede van duivelen en een bewaarplaats van elken onreinen geest en van elken onreinen en gehaten vogel.

Als wij de bijzonderheden van de beschrijving een weinig nader beschouwen, zal deze toestand ons nog helderder voor oogen staan. "Ik heb tegen u, dat gij de vrouw Isébel laat begaan," zegt de Heer. De gemeente als één geheel is derhalve gekenmerkt door hare toelating en wettiging van het kwaad. Het is niet meer zoals vroeger, toen er kon gezegd worden: "Gij kunt de boozen niet verdragen;" integendeel er was een openlijk toelaten van dezen goddeloozen geest, die in de gemeente woonde en werkte. Het Pausdom met zijne aanmatiging van onfeilbaarheid, 't welk onder den dekmantel van Godsvereering en het hooghouden van den naam van Christus, de grofste dwalingen invoerde en de schrikkelijkste goddeloosheden pleegde, kon ongehinderd zijn macht en invloed in de kerk uitoefenen, zoodat de slaven des Heeren "verleid werden om te hoereeren en afgodenoffer te eten." Dit

zijn zinnebeeldige uitdrukkingen. De zonde van hoererij of overspel stelt voor de goddelooze verbintenis van de kerk met de wereld, die gelijk staat met het verlaten van Jehovah door Israël, 't welk de vrouw des Heeren genoemd wordt, doch door zijne vereeniging met de goden der volken een overspeelster geworden was. Het eten van afgodenoffer duidt aan de gemeenschap met de macht des satans, "want de dingen, die de volken offeren, offeren zij aan de duivelen, en niet aan God." Maar behalve deze slaven des Heeren, die door de booze macht des Pausdoms werden verleid, waren er ook "kinderen" van Isébel, dat wil zeggen: de zoodanigen, die uit de goddeloosheid, welke bestond, voortgekomen en er geheel in opgevoed waren.

Geen wonder is het, dat de Heer het oordeel over zijne gemeente uitspreekt. "Zie, ik werp haar op een bed, en die met haar overspel bedrijven, in groote verdrukking, zoo zij zich niet bekeeren van hunne werken; en hare kinderen zal ik door den dood ombrengen; en al de gemeenten zullen weten, dat ik het ben, die nieren en harten doorzoek; en ik zal u geven een iegelijk naar uwe werken." Merken wij op, dat de Heer niet zegt, zooals tot Efeze: "ik zal uwen luchter van zijne plaats wegnemen." Thyatire is geen lichtdraagster meer. De kerk in de Middeleeuwen, door het Pausdom geheel bedorven en afgevallen, wordt niet meer als een licht erkend. Alles is duisternis geworden. "Indien het licht, dat in u is, duisternis is geworden, hoe groot is dan de duisternis," heeft Jezus gezegd. Datgene, waarmede Efeze werd bedreigd, was, omdat de gemeente zich niet had bekeerd, maar van kwaad tot erger gekomen was, en nu zelfs een overspeelster geworden was en onder de macht van den duivel stond, in vervulling getreden. De luchter was van zijne plaats weggenomen, en het oordeel zou komen. Dit oordeel wordt ons beschreven in het 17de en 18de Hoofdstuk van de Openbaring. De Heer zal het uitvoeren door de volken dezer aarde. Die zullen de hoer haten, en haar woest en naakt maken, en haar vleesch eten, en haar met vuur verbranden; want God heeft in hunne harten gegeven *om zijne meening te doen*.

Dit oordeel is evenwel nog niet gekomen. Want zoo lezen wij: "En ik heb haar tijd gegeven, opdat zij zich bekeere; en zij wil zich van hare hoererij niet bekeeren." Op merkwaardige wijze, zooals Hij dit alleen doen kan, heeft de Heer de kerk der Middeleeuwen, zuchtende onder de goddelooze macht van het Pausdom, uit den diepen slaap, waarin zij was, wakker geschud, en zijn heerlijk licht doen stralen in hare duisternis. De gezegende Kerkhervorming heeft duizenden van de boeien, waarmede zij gekluisterd lagen, vrij gemaakt. In alle landen van Europa weerklonk de heerlijke boodschap van het ware Evangelie. De prediking van de rechtvaardiging uit het geloof alleen zonder de werken der wet vond overal ingang, verwekte vrede en vreugde, opende de oogen voor de dwalingen der Roomsche kerk, en deed een verandering in de gedachten en gezindheden der menschen ontstaan, welke hoop gaf op den terugkeer van de geheele kerk in de paden des geloofs en des rechts. Maar, helaas! die hoop is niet verwezenlijkt. Wel onttrokken zich duizenden, heele volken zelfs, aan de heerschappij van Rome; wel schudde de Roomsche kerk op hare grondvesten; maar de duivel triomfeerde nogmaals; Rome bekeerde zich niet. Na den eersten schok richtte zij haar hoofd weer omhoog, vervolgde te vuur en te zwaard de discipelen des Heeren, en slaagde er in de ketterij, zooals zij de waarheid noemde, in vele landen, waar duizenden tot waarachtig geloof in Jezus gekomen waren, uit te roeien. Zij hernam hare plaats. Opnieuw oefende zij hare macht uit, en bleef de volken, die aan haar onderworpen waren, in onkunde en bijgeloof onderdrukken. Zij scheen niets te hebben geleerd, dan misschien alleen dit, dat zij een weinig bedachtzamer behoorde te wezen, en hare ongerechtigheden niet meer openlijk moest bedrijven.

En zoo is zij tot op den huidigen dag gebleven. Voorzeker kan zij thans niet meer hare heerschappij uitoefenen, gelijk zij zulks deed in de Middeleeuwen. Een andere geest, evenzeer uit den afgrond, de geest des ongeloofs en der revolutie, verhindert haar daarin. Maar daarom is zij niet veranderd. Integendeel, zij is, wat de leer betreft, in onze eeuw verder van de waarheid afgeweken dan ooit. Wat nimmer als een leerstuk dier kerk was afgekondigd, is in

onze eeuw, niettegenstaande den tegenstand van velen, tot leerstuk verheven: de onfeilbaarheid van den Paus en de onbevleete ontvangenis van Maria; zoodat zij, in plaats van zich bekeerd te hebben, zeer zeker in goddeloosheid is toegenomen. En had zij de macht, lieten de omstandigheden het toe, wij kunnen er zeker van zijn, dat dezelfde vervolgingszucht, wreedheid en bloeddorst van Luther's dagen zich opnieuw vertoonen zouden. Wat met Matamoros in Spanje, met de Madia's in Italië gebeurd is, levert ons daarvan het onweersprekelijk bewijs. Het is vooral in onze dagen van gewicht hieraan te denken. Velen zien in bondgenootschap met Rome geen gevaar. Zij spreken en schrijven over de Roomsche kerk, alsof zij anders geworden is dan vroeger; alsof men haar beter zou kunnen vertrouwen; alsof het haar om de zegepraal der waarheid te doen is. Doch zij bedriegen zich schromelijk. Zij werden reeds vaak teleurgesteld, en zullen dit nog meer worden. Naarmate Rome in kracht toeneemt, zal zij haar ware karakter weer vertoonen, en het zal blijken, dat de valsche leus: het doel heiligt de middelen, nog altijd de drijfveer harer handelingen is. Wie zich door Gods Woord laat onderwijzen, zal zich voor haren invloed wachten, en zich niet laten misleiden door hare voorgewende zachtzinnigheid, of door de fraaie en naar den geest des tijds ingerichte adviezen van den Paus.

Ook is het van belang op te merken, dat Gods Woord ons leert, dat de Roomsche kerk, wel verre van hare verdwijning nabij te zijn, nog een schitterenden tijd te gemoet gaat. Reeds thans kunnen wij overal zien, hoe hare macht met reuzenschreden toeneemt. In bijna alle landen van Europa staan de Regeeringen en de wetgevende macht onder haren invloed; en in menig land kunnen zonder haar wil geen wetten worden uitgevaardigd en geen besluiten worden genomen. En als de ware geloovigen bij de komst des Heeren in den hemel zullen zijn opgenomen, zal haar macht en aanzien nog grooter worden, en zal zij het groote, dan herstelde romeinsche rijk besturen; want, zooals wij in Openb. XVII lezen, de vrouw zit op het beest. Maar dan ook zal haar oordeel op éénen dag komen; de volken zullen haar haten, haar woest maken en haar met vuur verbranden. Voorgoed verdwijnt zij van de aarde, om plaats te maken voor de godsdienst van den antichrist, die weer verdaan zal worden door de verschijning des Heeren Jezus op de wolken des hemels met kracht en groote heerlijkheid, om al zijne vijanden te leggen tot een voetbank zijner voeten, en zijne heerlijke en gezegende heerschappij hier beneden te vestigen.

Het was te verwachten, dat, waar de Heer de gemeente niet meer als lichtdraagster erkent; waar Hij haar tijd gegeven heeft om zich te bekeeren, maar zij zich niet bekeerd heeft, zoodat Hij het oordeel over haar moet uitspreken; het karakter van zijn schrijven aan haar geheel verandert. Zooals ik vroeger opmerkte, komen in de drie eerste brieven de woorden: "die ooren heeft, die hoore, wat de Geest tot de gemeenten zegt," vóór de beloften aan de overwinnaars; terwijl in den brief aan Thyatire voor het eerst, en daarna in de drie volgende brieven, deze woorden aan het eind van den brief komen, na de beloften aan de overwinnaars; zoodat zij in de eerste drie brieven tot de geheele gemeente, in de laatste vier alleen tot de overwinnaars gericht worden. De reden is, dat in Efeze, Smyrna en Pergamus de gemeente als zoodanig, in haar geheel, tot bekeering wordt opgeroepen, terwijl in Thyatire, nadat de onbekeerlijkheid der gemeente gebleken was, de Heer zich niet meer tot haar in haar geheel wendt, maar uitsluitend zich richt tot het overblijfsel, dat in haar gevonden wordt.

Zeer duidelijk wordt hier het overblijfsel van het geheel onderscheiden. In de vorige Brieven is dit niet het geval. Er bestond toen nog hoop, dat de gemeente als zoodanig zich bekeeren zou. Die hoop was thans vervlogen. De massa blijft, zooals zij was. De Heer had gesproken van zijne slaven, die zich door Isèbel lieten verleiden, en van de kinderen van Isèbel, voor welke de deur der genade gesloten was, en die met den dood worden bedreigd. Maar er was een overblijfsel. "Tot u zeg ik, tot de weinigen, die deze leer niet hebben, die de diepten des satans, gelijk zij zeggen, niet gekend hebben; ik leg op u geen anderen last, alleenlijk hetgeen gij hebt, houdt dat, totdat ik kom."

Duizenden hebben in de duistere Middeleeuwen de leer van Isèbel tegengestaan. De Waldenzen, de Albigensen, de Hussieten en vele anderen verwierpen de dwalingen der Roomsche kerk, veroordeelden hare goddeloosheid, en scheidten zich in meerdere of mindere mate van haar af. Hevig werden zij soms vervolgd, en heerlijke daden van geloof en liefde werden door hen verricht. Het is daarom, dat de Heer kon zeggen tot Thyatire: "Ik weet uwe werken, en uwe liefde, en uw geloof, en uwe dienst, en uwe volharding, en dat uwe laatste werken meer zijn dan de eerste." Hoe grooter de duisternis is, des te helderder schijnen de sterren. De Heer verheugt zich over hunne getrouwheid, en verdedigt hen tegen den laster hunner vijanden. Zij werden beschuldigd een verbond met den duivel gemaakt te hebben, doch de Heer geeft hun getuigenis, dat deze beschuldiging geheel valsch was; zij hadden de diepten des satans niet gekend, maar zich in getrouwheid aan Hem vastgehouden. Evenwel werd er groote onkunde bij deze geloovigen gevonden; de kenmerkende waarheden omtrent de gemeente, hare roeping en hare hoop kenden zij niet. Daarom wilde de Heer geen anderen last op hen leggen; zij zouden dien niet hebben kunnen dragen. Het eenige, wat Hij van hen verlangt, is, dat zij houden, wat zij hebben, totdat Hij komt.

Voor de eerste maal in deze zeven brieven wordt hier over de wederkomst des Heeren gesproken. Dit is hoogst merkwaardig. Het oog van het overblijfsel wordt niet gericht op een verandering in den toestand der gemeente of op haar terugkeer tot de dagen der eerste liefde; maar haar blik wordt gevestigd op de wederkomst des Heeren. Van de gemeente is geen bekeering of terugkeer tot haren oorspronkelijken toestand meer te verwachten. Zij heeft opgehouden een lichtdraagster te zijn. Het oordeel wordt over haar uitgesproken. Daarom worden de getrouwen getroost met de hoop op de wederkomst van Christus. Die hoop wordt hier niet voorgesteld, gelijk in den beginne, als de heerlijke verwachting, waardoor de gemeente boven de ijdelheid dezer wereld wordt verheven, maar als de troost der getrouwen te midden van den treurigen toestand, waarin de gemeente zich bevindt, en bij het zien en ondervinden van de goddeloosheden van Isèbel. Is er van de gemeente op aarde niets meer te verwachten, de Heer der gemeente blijft echter dezelfde. Op Hem vestigt zich de blik der getrouwen, en in zijne heerschappij en heerlijkheid verlustigt zich hunne ziel.

"En die overwint, en mijne werken tot het einde toe bewaart, ik zal hem macht geven over de volken; en hij zal hen weiden met een ijzeren staf, gelijk pottebakkers vaten verbrijzeld worden, gelijk ook ik van mijnen Vader ontvangen heb; en ik zal hem de morgenster geven." Twee kenmerken van de komst des Heeren worden hier aangegeven. Vooreerst de komst des Heeren ten opzichte van de wereld, daar er gesproken wordt van het ontvangen van macht over de volken. En ten tweede de komst des Heeren voor de heiligen als de blinkende Morgenster.

Hoogst merkwaardig is de uitdrukking: "Ik zal u macht geven over de volken." In den tijd, toen de gemeente op haar waar standpunt stond en hare hemelsche roeping vervulde, wordt iets dergelijks niet tot haar gezegd. Maar van het oogenblik af, dat de belijdende kerk de plaats geworden is, waar de ware geloovigen aan de schrikkelijkste beproevingen en vervolgingen waren blootgesteld, worden hun bijzondere beloften gegeven, om daardoor hun geloof te sterken en hen tot volharding aan te moedigen. Uit de geschiedenis weten wij, dat in de duisterste tijden de mannen des geloofs zich een weg hebben moeten banen door de ongerechtigheid, waartoe de gemeente vervallen was, vol vreeze ontdekt te worden door hen, die zich den naam van Christus hadden toegeëigend, doch zijne vijanden waren, en onderworpen aan de vervolging van de machten, die op aarde heerschten. Want de belijdende kerk is in den grond niet anders dan de macht des satans, die haar tot ongerechtigheid en afval verleid heeft, en die door de volken zijne heerschappij uitoefent. Wie nu in dezen tijd des vervals en der openbare goddeloosheid overwint, het geloof behoudt, en te midden van vervolging en vijandschap volhoudt, en de werken des Heeren tot het einde toe bewaart, zal met Jezus macht hebben over de volken. De wereld, die onder de heerschappij des satans het

middel geweest is om de heiligen te vervolgen en om te brengen, zal aan hen onderworpen worden.

De gemeente des levenden Gods had door haren heiligen, van het kwaad afgezonderden wandel, de wereld moeten veroordeelen; doch nu zij met de wereld zich vereenigd en overspel bedreven heeft, heeft zij hare kracht om de wereld te veroordeelen verloren; en daarom zegt de Heer thans: "Ik zal zulks doen;" want daar de gemeente door haar heiligen wandel en hare afzondering van de wereld de wereld niet heeft weten te oordeelen, zal de Heer zelf door het oordeel, dat Hij over haar uitoefent, toonen wat de wereld is. Want hoewel degenen, die vervolgd werden, zich aan de macht over hen gesteld onderwierpen, zoo waren zij nochtans van de wereld gescheiden, en werden de oorzaak, dat het oordeel over de wereld voltrokken word. Hoe groot de macht en de invloed van Isébel ook was, de getrouwen werden door den Heer als martelaren gekroond. De oversten dezer wereld vereenigden zich tegen den Heer en zijnen Gezalfde, (Ps. II.) doch de tijd komt, dat Hij zijne heerschappij over de volken zal aanvaarden. Thans is Jezus gezeten aan de rechterhand der majesteit Gods, en de Heilige Geest is op aarde gekomen om de Gemeente bijeen te brengen; maar als de Gemeente tot Hem zal zijn opgenomen, zal Hij den hemel verlaten, op aarde verschijnen en de wereld oordeelen. Dan zal Hij hen weiden met een ijzeren staf, gelijk pottebakkersvaten verbrijzeld worden. In dezen tijd doet Hij dit nog niet, maar laat overal zijn heerlijk Evangelie verkondigen, om de Zijnen uit de wereld te vergaderen, en hen door de kracht des Heiligen Geestes, dien Hij op aarde gezonden heeft, tot zijne Gemeente te brengen. Doch als Hij de volken tot zijn erfdeel verkrijgen zal, zal Hij hen als pottebakkersvaten verbrijzelen. Dit zal het oordeel over de levenden zijn, 't welk in Matth. XXV wordt voorspeld. En alsdan zullen de Zijnen, de ware, levende leden zijner Gemeente, die Hij met zich vereenigd en in den hemel opgenomen heeft, in zijne heerschappij deelen. Als Hij verschijnen zal, dan zullen zij met Hem verschijnen in heerlijkheid. De Heer zal komen, en al zijne heiligen met Hem. De heiligen uit den hemel volgen Hem, die, op het witte paard gezeten, komt om zijne vijanden te leggen tot een voetbank zijner voeten. Zij zullen zitten op tronen, oordeelende al de volken der aarde, die zich voor hen gelijk voor den Heer zullen neerbuigen, hunne heerschappij over hen daardoor erkennende.

De Heer zegt tot hen, die Hem getrouw zijn gebleven: "Vreest niet; wordt door de vervolgingen niet ontmoedigd; laat u door de ongerechtigheid van Isébel niet verschrikken of in verwarring brengen; bewaart mijne werke tot het einde. Het is nu de tijd van verdraagzaamheid en volharding. Wandelt in de wereld, gelijk ik in het midden van Israëel gewandeld heb; dan zal ik u macht geven over de volken, gelijk ook ik die macht van mijnen Vader ontvangen heb. Wanneer ik heerschen zal, zult gij heerschen met mij; en als de volken zich aan mij onderwerpen, zullen zij zich ook onderwerpen aan u. Wonderbare genade! De Heer heeft de Zijnen in alle opzichten met Zich vereenigd. Hun leven is thans met Hem verborgen in God; en als Hij zal geopenbaard worden, dan zullen zij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid. Die overwinnen, hoe zwak zij ook zijn mogen, hoe veracht ook thans in de oogen der wereld, hoezeer ook lijdende door de vijandschap en boosheid der menschen, zullen met Hem deelen in zijne heerlijkheid en in zijne heerschappij over de volken, en zullen met Hem zitten in zijnen troon.

Doch de Heer belooft meer dan dit. Hij belooft den overwinnaars iets veel heerlijkers dan de heerschappij over de wereld. Hij belooft hun Zichzelven te zullen geven. Volgens Openb. XXII is Hij "de blinkende morgenster;" en Hij zegt hier: "Ik zal hem de morgenster geven." Welk een heerlijke belooning voor hen, die te midden der ongerechtigheid van Isébel aan Hem hadden vastgehouden, voor Hem hadden geleden en zich aan Hem hadden toevertrouwd! Tot Jezus te worden opgenomen in de lucht om voor eeuwig bij Hem te zijn en met Hem te wonen in het huis des Vaders, is een veel grooter geluk dan te deelen in zijne heerschappij en macht, hoe groot de eer ook is, die ons daardoor wordt aangedaan. En dit is

de belofte, door den Heer aan zijne gemeente gegeven. Hij heeft in de vele woningen van het huis des Vaders plaats voor ons bereid, en Hij komt om ons daar te brengen. Hij wil, dat wij zijn zullen, waar Hij is. Hij heeft ons de heerlijkheid gegeven, die de Vader Hem gegeven heeft. (Joh. XVII.) Zoodra het oogenblik, door den Vader bepaald, zal gekomen zijn, zal Hij als de blinkende Morgenster verschijnen, en al de Zijnen - de ontslapenen, zoowel als de levend overgeblevenen - tot Zich opnemen, opdat zij voor altijd met Hem zijn zouden.

Wie deze hoop der Gemeente in het oog heeft gevat; wie door het geloof Jezus als de blinkende Morgenster aanschouwt, en naar het opgaan van die morgenster met verlangen uitziert, heeft de morgenster in zijn hart, zooals Petrus dit zegt in zijnen tweeden brief. (2 Petr. I : 19.) "Wij hebben het profetisch woord, dat bevestigd geworden is; en gij doet wel, daarop acht te geven, (als op een lamp, schijnende in een duistere plaats), totdat de dag aanbreke en de morgenster opga in uwe harten." De profeten hebben gesproken van het heerlijk koninkrijk van Christus, van zijne overwinning over de vijanden, en dit profetische woord is door de verheerlijking van Jezus op den berg Thabor bevestigd geworden, zoodat Petrus zich een ooggetuige van de majesteit van Jezus noemen kan. In deze duistere wereld is dit bevestigde profetische woord als een licht, en het is goed daarop acht te geven; maar er is iets beters, namelijk het aanbreken van den dag en het opgaan van de morgenster. Zoodra deze hoop ons deel geworden is, en leeft in onze ziel, dan is ons oog voornamelijk daarop gevestigd, en verwachten wij Jezus' komst in de lucht om ons tot zich te nemen.

Het opgaan van de morgenster is het aanbreken van den dag, maar daarna komt de zon. Jezus is zoowel de Morgenster als de Zon der gerechtigheid. Maar als Morgenster komt Hij om de Zijnen van deze aarde tot zich op te nemen in de hemelsche heerlijkheid. Als Zon der gerechtigheid komt Hij om de wereld te oordeelen, zijne vijanden te leggen tot een voetbank zijner voeten, en zijne heerlijke heerschappij hier beneden te vestigen. Wij komen dan met Hem uit den hemel en deelen in zijne eer, overwinning en macht.

Wie zal deze morgenster aanschouwen? Wel, een iegelijk, die waakt gedurende den nacht. Allen zullen de zon in hare heerlijkheid zien; maar zij, die niet van den nacht zijn, hoewel zij weten, dat het, in zedelijken zin genomen, nacht is, zij wachten op het opgaan van de morgenster; zij zullen haar zien en deel aan haar verkrijgen. Zij zijn geen kinderen van den nacht, maar kinderen des daags, en daarom verwachten zij het aanbreken van den dag. De morgenster is verdwenen, als de wereld de zon ziet, voordat de zon opgaat, eer de dag begint. Maar eer de zon opgaat, verschijnt de morgenster voor hen, die waken gedurende den nacht. Daarom is dat de plaats der overwinnaars. Als kinderen des lichts en des daags moeten zij in de duisternis der wereld, te midden van de ongerechtigheid der belijdende kerk, hun oog vestigen op de komst van Jezus als Morgenster, en wakend die komst verbeiden.

De geloovigen in Jeruzalem, die de vertroosting Israëls verwachtten in de dagen, die aan de komst van Jezus in het vleesch onmiddellijk voorafgingen, zijn een merkwaardig en liefelijk beeld voor ons. De Anna's en de Simeon's die de vertroosting van Israël verwachtten, handelden naar het woord van Maleachi: "En die den Heere vreesden, spraken te zamen." Zij kenden elkaar; zij hadden gemeenschap met elkaar; zij spraken te zamen, en verheugden zich over de heerlijke beloften, die God gegeven had, en leefden in de verwachting hunner vervulling. Het waren slechts eenige weinige, arme, verachte menschen, nauwelijks bekend bij de wereld; de meesten hunner kennen wij niet eens bij name. Maar zij waren bekend bij God. Zij gevoelden het kwaad en het verval van het volk des Heeren, en zij zagen met hijgend verlangen uit naar de verlossing, die God beloofd had. Zij dachten er niet aan om den tempel te reinigen en de eeredienst te verbeteren, maar wandelden op den nauwen weg des geloofs, in stil vertrouwen op de komst des Heeren, en sprekende met allen, die God vreesden, over de verwachting, die hunne ziel vervulde. Zij waren volstrekt niet onverschillig omtrent den treurigen toestand, waarin het volk zich bevond; maar zij verwachtten alleen hulp en uitkomst van de verlossing, die de Heer beloofd had, en gescheiden van het kwaad, in gemeenschap

met elkaar, zagen zij uit naar de vervulling van Gods beloften. Welnu, zóó moet het thans ook zijn. De geloovige kan Isébel niet veranderen; hij kan nog minder zich vereenigen met de massa, die in den tempel haar eeredienst pleegt; hij kan zich niet verbinden met de kerkelijke stelsels en partijen; doch wel verre van ze aan te vallen, laat hij het den Heer over ze te oordeelen; en in afzondering van het kwaad verwacht hij kalm en geduldig het verschijnen van de Morgenster, wakende gedurende den langen en duisteren nacht.

Moge de Heer ons allen deze genade schenken! Mogen onze harten vervuld zijn met de gelukzalige hoop Hem weldra te zien en te gelijken! Mogen wij, zoolang Hij vertoeft te komen, zijne gemeenschap ondervinden, zijnen vrede smaken, zijne vreugde genieten! Afscheiden van de wereld en de wereldsche godsdienst is onze plaats buiten de legerplaats, waar wij de smaadheid van Christus dragen. Buiten die legerplaats vernemen wij de stem van den hemelschen Bruidegom. Hij troost onze zielen, onder alle leed en druk, bij zonde en afval, te midden van de ongerechtigheden der Isébels, met zijne heerlijke wederkomst. "Ik zal hem de morgenster geven." En in het laatste Hoofdstuk der Openbaring, waar Jezus zich als de blinkende morgenster voor de Gemeente stelt, roept de Bruid in blijde hoop, als antwoord op de toespraak van haren Bruidegom: Kom! Terwijl het gansche Boek van God, 't welk aanvangt met het bewonderingswaardig verhaal van de schepping, eindigt met de heerlijke voorstelling van de voltooide nieuwe schepping en van de schitterende zegepraal van Gods Zoon over alle machten der duisternis, welke besloten wordt met de aangrijpende en liefelijke woorden: "Ja, ik kom haastelijk! - Amen! kom, Heer Jezus!"

Den naam van te leven.

(Openb. III: 1-6.)

Met den brief aan de gemeente te Sardis begint de beschrijving van een geheel nieuwe periode in de geschiedenis der christelijke kerk op aarde. De eerste groote periode werd in Thyatire afgesloten. De Roomsche kerk, die tot afgoderij en dwaalleer vervallen was, is, omdat zij zich niet bekeerde, toen haar daartoe tijd gegeven was, door den Heer aan het oordeel prijs gegeven. Hoewel dit oordeel nog niet is uitgevoerd, en eerst over haar komen zal, nadat de ware geloovigen bij Jezus' komst in den hemel zullen opgenomen zijn, is zij nochtans door den Heer verlaten, en maakt vooreerst geen deel meer uit van de geschiedenis zijner kerk op aarde. Zooals zij in de Middeleeuwen was, zoo is zij nog, en zóó zal zij blijven, totdat het oordeel over haar losbreekt. Hoewel er ook uit haar nog zielen tot bekeering en tot geloof in Jezus kunnen gebracht worden, zoo houdt de Heer zich toch met haar als één geheel niet meer bezig. Hij heeft alles aan haar gedaan, wat mogelijk was; doch zij wilde zich van hare ongerechtigheden niet bekeeren, en daarom gaf Hij haar aan haarzelve over.

Door de gezegende kerkhervorming kwam een geheele verandering in den toestand der christelijke kerk op aarde. Ook in de duisterste tijden der Middeleeuwen werd er een overblijfsel, dat den naam des Heeren in waarheid aanriep, gevonden. Soms heel klein en onopgemerkt, maar ook dikwerf getuigende tegen de ongerechtigheid, en dan heftig vervolgd, en hier en daar door Isébel uitgeroeid. Doch in de vijftiende eeuw verwekte de Heer mannen des geloofs, die, door zijnen Geest aangevuurd, een groot en machtig werk van Gods genade verrichtten. Duizenden werden tot God bekeerd en tot een waarachtig en levend geloof in den Heere Jezus Christus gebracht. Een nieuw leven ontstond in vele landen van Europa. Het licht werd weer op den kandelaar geplaatst; het heerlijk evangelie van Gods genade werd overal gepredikt; het Woord van God werd in de landstaal overgezet, gedrukt en ijverig verbreid en gelezen. Heerlijke daden des geloofs werden verricht; machtige openbaringen van den Geest Gods werden aanschouwd; der blinden oogen werden geopend; de dooven hoorden; de geestelijk dooden werden levend gemaakt. En tengevolge daarvan scheidden zich duizenden van Rome's ongerechtigheden af, en keerden terug - voorzooverre zij de waarheid verstonden - tot de leer der Apostelen en tot den eenvoud der eerste gemeente.

Doch, helaas! deze heerlijke toestand van nieuw opgewekt leven en van krachtige openbaring des geloofs en der liefde duurde niet lang. Nog gedurende het leven der Hervormers begon de afval van het geloof en de verdorvenheid der wereldsche beginselen zich te vertoonen. Verdeeldheid en scheuring onder de reformatoren; het trachten naar eer en aanzien en macht in deze wereld; het zich stellen onder den invloed en het gezag van de koningen dezer aarde; deden weldra gansche scharen van onbekeerde menschen tot de nieuwe kerk overgaan; gaven aanleiding tot aanmatiging van gezag en opperheerschappij; brachten allerlei ketterijen en dwaalbegrippen aan; leidden tot ongebondenheid en ongeloof; en beroofden de nieuwe kerk van de leiding en het voortgezette onderwijs des Heiligen Geestes, die haar zeker, zoo zij in eenvoud en oprechtheid des harten op den rechten weg voortgegaan ware, verder zou hebben onderwezen en haar in al de waarheid zou hebben geleid. Wat God in zijne groote genade gewerkt had, werd door de ontrouw der menschen bedorven, en de Heer was genoodzaakt den treurigen toestand zijner gemeente aan het licht te stellen.

Gelijk Hij in den brief aan de gemeente te Efeze den toestand der kerk beschreef, zooals die aan het einde der apostolische eeuw geworden was; zoo wordt in den brief aan Sardis de toestand der protestantsche kerk beschreven, zooals zich die een 30-tal jaren na de Hervorming reeds vertoonde, en sedert in treurigheid en ellende is toegenomen. "Gedenk dan hoe gij het ontvangen en gehoord hebt, en bewaar het en bekeer u;" zegt de Heer. De Hervorming was een werk uit God. De prediking van het zuivere evangelie; de verlossing uit

de macht van roomsche dwalingen en afgoderij; de aanneming van de fundamenteele leer des Christendoms: geen rechtvaardiging voor God door de werken, maar alleen door het geloof, was het werk des Heiligen Geestes; doch heel spoedig - veel sneller dan in de dagen der Apostelen - week men daarvan af, verloor men de hoofdzaken uit het oog, en keerde men zich tot de wereld en hare ijdelheden; en daarom zegt de Heer: "Gedenk, hoe gij het ontvangen en gehoord hebt, en bewaar het, en bekeer u."

En hoe wordt nu de toestand, waarin de gemeente te Sardis zich bevond, beschreven? Hoort slechts, wat de Heer van haar getuigt. "Dit zegt hij, die de zeven Geesten Gods heeft en de zeven sterren: Ik weet uwe werken, dat gij den naam hebt van te leven, en gij zijt dood. Wees waakzaam, en versterk het overige, dat op het punt is van te sterven; want ik heb uwe werken niet volkomen gevonden voor mijnen God."

"Ik weet uwe werken, *dat gij den naam hebt van te leven, en gij zijt dood.*" Schrikkelijke toestand! Maar het is de juiste schildering van hetgeen wij rondom ons aanschouwen, en van hetgeen reeds sedert lang de staat der protestantsche kerk geweest is. Ja, zij heeft den naam van te leven. Zij beroemt er zich op de dwalingen der roomsche kerk afgezworen te hebben en van hare afgoderij te zijn verlost. In haar is geen Isébel, die zich een profetes noemt; en in haar wordt niet gehoereerd en geen afgodenoffer gegeten. Zij maakt aanspraak op het bezit van de ware leer en van de apostolische gebruiken en inrichtingen. Zij pretendeert zich aan niemand te onderwerpen dan aan Christus alleen. Alle menselijk gezag verwerpt zij, om zich, zooals zij beweert, alleen te buigen voor het Woord van God. Maar, helaas! dit alles is slechts uitwendig; het leven uit God ontbreekt. Een belijdenis van het Christendom en van de ware leer des Evangelies, doch zonder de kracht des levens! Een vasthouden aan den naam en de leer van het Christendom, maar zonder levende vereeniging met Christus, den Heer. Een doode orthodoxie!

Doch dit is niet alles. De Heer voegt er aan toe: "*Ik heb uwe werken niet volkomen gevonden voor mijnen God.*" Met een enkel woord wordt hiermede het kenmerkende van den toestand van het protestantisme aangegeven. Terecht hadden de hervormers de werken als ter zaligheid noodzakelijk verworpen, en was door hen de leer van de rechtvaardigmaking door het geloof zonder de werken der wet tegenover de werkheiligheid van Rome als een goddelijke leer vastgesteld; doch zij vervielen, door reactie, tot het tegenovergestelde uiterste, en in plaats van de leer der rechtvaardiging door het geloof als uitgangspunt voor een heiligen wandel en voor het doen van goede werken te erkennen, beschouwden zij die als het einddoel, en stelden daardoor vanzelf de werken op den achtergrond. Het is van groot gewicht, dat wij de fouten erkennen, waarin de Hervormers gevallen zijn, en terugkeeren tot de leer der Apostelen, tot hetgeen van den beginne was. De Apostelen maakten zich niet, zooals de Hervormers, aan eenzijdigheid schuldig, maar stelden de volle waarheid in het licht. Zij predikten de rechtvaardiging door het geloof in Christus, en stelden duidelijk en klaar in het licht, dat een iegelijk, die gelooft, door Gods genade alleen, zonder de werken der wet, van alle zonde gerechtvaardigd is, in Christus als een rechtvaardige, heilig en onberispelijk, voor Gods aangezicht staat, zoodat hij ten allen tijde met alle vrijmoedigheid in de tegenwoordigheid van den heiligen en rechtvaardigen God vertoeven kan. Maar zij leerden tevens, dat deze rechtvaardiging van de zonden en van de macht der zonde ten doel had om in nieuwheid des levens te wandelen; niet alleen het kwade na te laten, maar het goede te doen. Zij predikten duidelijk, dat de geloovige in Christus een nieuw schepsel geworden is, met Christus gestorven en opgestaan, en door den Heiligen Geest, die hem gegeven is, en die in hem woont, bekwaam gemaakt om goede werken te doen om de voetstappen van Jezus te drukken, om God den Vader te verheerlijken. Wij zijn Gods maaksel, zegt Paulus, geschapen in Christus Jezus *tot goede werken, die God te voren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.* (Efez. II : 10.) En aan het eind van de heerlijke voorstelling van de volkomene verlossing, die ons in Christus geworden is, zegt hij in Rom. XII: "Ik vermaan u dan,

broeders! door de ontfermingen Gods (over welke ik u gesproken heb, en die gij zijt deelachtig geworden,) *dat gij uwe lichamen stelt tot een levende offerande, heilig, Gode welbehagelijk, welke is uwe redelijke dienst.*" Terwijl de Apostel Jacobus ons terecht leert, dat een geloof, 't welk niet openbaar wordt in de werken, een dood geloof is, evenals een boom, die geen vruchten voortbrengt, moet omgehouden en in het vuur geworpen worden.

Merkwaardig is het, dat de uitspraak van Jacobus, die zoo zeer de ergernis van Luther opwekte, dat hij diens brief een stroobrief heeft genoemd, en weigerde dien in zijnen bijbel op te nemen, door de woorden des Heeren tot de gemeente te Sardis volkomen is gerechtvaardigd. Waar de Heer den toestand van het Protestantisme beschrijft, en moet zeggen, dat hunne werken niet volkomen gevonden zijn voor zijnen God, daar getuigt Hij: "gij hebt den naam van te leven, maar gij zijt dood."

Dit ter-zijde-schuiven van de goede werken kwam vooral ook daarin uit, en had tot noodzakelijk gevolg, dat er niet gevraagd werd naar den wil des Heeren ten opzichte van de inrichting en orde in de gemeente, en weinig gewicht gehecht werd aan afwijking van de geopenbaarde waarheid. Waar men terecht de aanmatiging van den Paus en van de kerk van Rome verworpen en zich aan hunne doodende macht onttrokken had, daar kwam men, helaas! door het verkeerd toegepaste beginsel van de "vrijheid des gewetens" tot het dulden van allerlei dwaalbegrippen, filosofische stelsels en ongeloofige theoriën, en waar men terecht de joodsche en heidensche ceremoniën en gebruiken der roomsche kerk had afgeschafte, liet men zich niet door den wil en het woord des Heeren leiden, maar ging naar eigen goedvinden te werk; waarvan het treurige gevolg was, dat de nieuwe kerk zich in tal van afdeelingen splitste, die elk naar eigen methode werden ingericht; zoodat van die kerk kan gezegd worden, wat er van de Israëlieten in de dagen der Richteren geschreven staat: "Een iegelijk deed, wat recht was in zijne oogen."

Het is wel van belang, geliefde broeders! dat wij ernstig hierover nadenken. Willen wij tot de overwinnaars behooren, die met witte kleederen zullen worden bekleed, dan moeten wij in *alles* vragen naar den wil des Heeren; en die wil is ons geopenbaard in zijn dierbaar en heilig Woord. Dat Woord is in alles, ten allen tijde en in alle omstandigheden een lamp voor onzen voet en een licht voor ons pad. Bevrijd van menselijk gezag, moeten wij ons onderwerpen aan het Woord en het gezag des Heeren. Niet onze rede, ons verstand, ons goeddunken, ook niet het uitzicht op succes, op ingang bij de menschen en op overwinning over het kwaad, mag ons leiden; onze eenige leiddraad moet zijn de geopenbaarde wil van God. "Heer! wat wilt gij, dat ik doen zal," moet bij het begin zoowel, als aan het eind onzer loopbaan; in de kerk zoowel als in ons huis en in onze zaken; in alle omstandigheden onze eenige en oprechte bede zijn; en Hij, die gezegd heeft: "Indien uw oog eenvoudig is, zal uw geheele lichaam verlicht zijn," zal ons inzicht en raad en wijsheid geven, en ons het beste, het Hem welbehagelijke, doen vinden.

Vertroostend is het voor onze harten te vernemen, hoe de Heer Jezus zich aan de gemeente te Sardis voorstelt. Tot de gemeente te Efeze zeide de Heer: "Dit zegt hij, die de zeven sterren in zijne rechterhand houdt, die in het midden der zeven gouden luchters wandelt." Doch de gemeente had door haar zonde en afval hare plaats van lichtdraagster verloren; de eene helft was tot afgoderij vervallen, de andere had den naam van te leven, maar was dood; en door dezen treurigen toestand was het gezag, 't welk den Heer in zijne gemeente toekwam, in handen gekomen van hen, die het niet toekwam, maar die het overmoedig zich hadden aangematigd. Daarom wandelt Hij niet meer in het midden der luchters, en heeft ook niet meer de zeven sterren in zijne rechterhand. Alles is door de schuld der gemeente verloren. Maar heeft Hij daarom opgehouden de bron van zegen en van gezag te zijn? Wel neen! dit kan niet. Hij is dezelfde. De gemeente moge ontrouw zijn, Hij blijft getrouw. Bij Hem is alles te vinden, wat wij behoeven. "Dit zegt hij, die de zeven Geesten Gods heeft, en de zeven sterren," zoo spreekt Hij tot Sardis. De getrouwe discipel des Heeren vindt daarin zijn steun,

zijn kracht en zijn troost. Wat ook veranderd moge zijn, de Heer is niet veranderd. Hoeveel wij ook missen moeten van de heerlijke gaven en krachten der eerste gemeente, Jezus heeft de zeven Geesten Gods. De volheid van den Geest is bij Hem. Hij kan ons uit die volheid genade voor genade geven. Wij behoeven niet te hongeren en niet te dorsten. Hij verkwikt en sterkt de moeden. Hij laaft de ziel aan frissche waterstroomen. En hoe ook alles in verwarring is; hoe menselijke ideën en instellingen ook de orde Gods hebben verdrongen: Jezus heeft de zeven sterren; Hij heeft het gezag behouden; wie zich tot Hem wendt, vindt leiding en besturing.

“Gedenk dan, hoe gij het ontvangen en gehoord hebt, en bewaar het, en bekeer u.” Twee dingen noemt de Heer op: *ontvangen* en *gehoord*. Vooreerst: de genade, die zij ontvangen heeft, en waarin zij bevestigd was geworden; en ten tweede: het geopenbaarde Woord van God, als leidsman en regel des levens. Wij zijn verantwoordelijk voor hetgeen wij ontvangen hebben en voor het Woord, dat ons is geschonken. Die de ontvangen genade veracht en het gehoorde woord verwerpt, zal met de wereld verloren gaan. Hoort wat de Heer zegt. “Indien gij dan niet waakt, zal ik tot u komen als een dief, en gij zult niet weten, in welke ure ik tot u komen zal.” Door deze woorden wordt de gemeente, die zich niet bekeert, met de wereld gelijkgesteld. Voor de ware gemeente komt de Heer niet als een dief in den nacht. Zij is niet in den nacht of in de duisternis, dat haar die dag als een dief overvallen zou, zegt Paulus in 1 Thess. V. De ware geloovigen zijn kinderen des daags en des lichts. Zij verwachten den Heere Jezus als hun Heiland en Heer, als hun beminde Bruidegom. Naar zijne komst om hen tot Zich te nemen, zien zij met hijgend verlangen uit. Maar de wereld, die in de duisternis verkeert, over wie de nacht zich heeft uitgebreid, zal door de komst des Heeren ten oordeel uit haren slaap worden opgeschrikt; en wanneer zij zeggen zal: vrede en zekerheid, dan zal een haastig verderf over haar komen. Welnu, evenals het de wereld gaat, zoo gaat het de gemeente, die den naam heeft van te leven, maar dood is. Aan de wereld gelijkvormig; evenals de wereld geworden; verstoken van Gods leven; zonder de olie des Heiligen Geestes; zal zij gelijk de wereld geoordeeld worden en omkomen.

Maar er is een overblijfsel in Sardis, gelijk er een overblijfsel in Thyatire was. Dit is, gelijk ik vroeger reeds opmerkte, het kenmerkende van deze laatste brieven. Gelijk de Heer zich niet meer tot de gemeente te Thyatire als zoodanig wendde, zoo wendt Hij zich ook niet tot de gemeente te Sardis, om haar zijne beloften aan te bieden. De roomsche kerk heeft zich niet willen bekeeren, en daarom wacht haar het oordeel; de protestantsche kerk is aan de wereld gelijkvormig geworden en zal met de wereld omkomen; als één geheel is er van haar niets te verwachten. Doch er is een overblijfsel. “Maar gij hebt weinige namen in Sardis, die hunne kleederen niet bevlekt hebben; en zij zullen met mij wandelen in witte kleederen, want zij zijn het waardig.”

Merken wij op, dat de Heer spreekt van *weinige* namen. Helaas! de groote massa der protestanten heeft den naam van te leven, maar is dood; slechts weinigen hebben het leven uit God en zijn van de wereld gescheiden. Deze *namen* beduiden de *Personen*, die de Heer kent en geteld heeft, ieder van hen bij name. Zij hebben hunne kleederen niet bevlekt; zij hebben niet gewandeld met de wereld. In Sardis is geen spraak van de verleiding van Bileam, of van de ongerechtigheden van Isébel, maar van de wereldschgezindheid en de eigenwillige godsdienst als een noodzakelijk gevolg van het gemis van het leven uit God. Sardis is aan de wereld gelijk geworden; zij roemt in hare schande, gelijk Paulus weenende zegt van enkelen in zijne dagen: “die wandelen als vijanden van het kruis van Christus, wier einde het verderf, wier God de buik, en wier eer is in hunne schande, die aardsche dingen bedenken.” Deze weinige namen hebben hunne kleederen niet bevlekt; zij hebben zich van de wereld gescheiden; zij wandelen niet naar hun goeddunken, maar richten zich naar den wil en het woord des Heeren. En gelijk de Heer eenmaal het goede werk, dat Maria aan Hem deed, geprezen en tot een voorbeeld voor alle volgende geslachten gesteld heeft, zoo belooft Hij

hier: "Zij zullen met mij wandelen in witte kleederen, want zij zijn het waardig." Die Hem eeren, zullen door Hem geëerd worden.

"Wie overwint, die zal bekleed worden met witte kleederen, en ik zal zijnen naam geenszins uitdoen uit het boek des levens, en ik zal zijnen naam belijden voor mijnen Vader en voor zijne engelen." Heerlijke belofte! Drieërlei valt hier op te merken. *De overwinnaar zal bekleed worden met witte kleederen.* Wie zijn kled niet heeft bevlekt, maar in getrouwheid voor den Heer heeft gewandeld, en werken heeft verricht, waaraan de Heer zijne goedkeuring kan hechten, zal eenmaal met witte kleederen bekleed worden. Van de bruid des Lams wordt gezegd: "en haar is gegeven, dat zij bekleed zij met fijn lijnwaad, blinkend en rein; want het fijn lijnwaad zijn *de gerechtigheden der heiligen.*" (Openb. XIX : 8.)

Den overwinnaar belooft de Heer: *'Ik zal zijnen naam geenszins uitdoen uit het boek des levens.'* Onder het boek des levens wordt hier niet verstaan: het boek des levens, waarin van de grondlegging der wereld af de namen der heiligen geschreven staan; want dat boek is het boek van Gods raadsbesluit, en daarin heeft God zelf de namen geschreven, en die kunnen derhalve niet worden uitgedaan. Het boek des levens, dat hier bedoeld wordt, is het boek der getuigenis. Het is een register van de namen van allen, die belijdenis van het christelijk geloof hebben afgelegd. Wie alleen den naam hebben van te leven, maar dood zijn, verliezen de plaats, die zij hebben ingenomen en komen om met de wereld. De overwinnaars daarentegen, die het leven Gods hadden en hunne kleederen niet hadden bevlekt, behouden hunne plaats en worden beloond. Al heeft men ook de voornaamste plaats in de kerk op aarde, en al heeft men ook deel aan al hare voorrechten, zoo komt men toch om met de wereld, als men het ware leven niet heeft.

En eindelijk zal de Heer *den naam van iederen overwinnaar belijden voor zijnen Vader en voor zijne engelen.* Wie den naam des Heeren Jezus beleden en zich van de wereld afgezonderd heeft om zijne smaadheid te dragen, zal eenmaal door Hem aan den Vader en aan de heilige engelen worden voorgesteld als een getrouw getuige.

Moge de Heer ons allen de genade schenken, tot deze overwinnaars te behooren! Wie ooren heeft, die hoore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Het getrouwe overblijfsel in onze dagen.

(Openb. III : 7-13.)

De brieven aan de gemeenten te Filadelfia en Laodicéa beslaan een merkwaardige plaats onder de zeven brieven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië, niet alleen omdat zij het slot vormen van de profetische geschiedenis der christelijke kerk op aarde, maar ook, en vooral, omdat hun inhoud geheel verschilt van den inhoud der overige brieven. In den brief aan Filadelfia vinden wij geen enkele berisping, in dien aan Laodicéa geen enkele loftuiting. In de vorige brieven werd ons het toenemend verval der christelijke kerk geschilderd. Het verlaten der eerste liefde, niet tegengehouden noch teruggekeerd door de zware vervolgingen, welke de Heer als kastijding over zijne gemeente deed komen, bracht haar tot een openlijke vereeniging met de wereld waaruit als noodzakelijk gevolg de grofste dwalingen en de ergerlijkste afgoderij voortsproten, zooals die in de Roomsche kerk der Middeleeuwen gevonden werden en nog steeds, hoewel in gewijzigden vorm, die kerk beheerschen en haar voor het oordeel doen rijpen. De Protestantsche kerk, ontstaan door de Hervorming in de vijftiende eeuw, toen de machtige werking van Gods Geest duizenden uit den zondeslaap wakker schudde en van de roomsche dwalingen meer of minder reinigde, verviel weldra tot een koud en dood formalisme, zoodat zij, evenals de wereld, door de komst des Heeren zal worden overvallen. Doch evenals er in de Roomsche kerk - in Thyatire - een overblijfsel naar de verkiezing der genade gevonden werd, waren er ook in de Protestantsche kerk - in Sardis - eenige weinige namen, die hunne kleederen niet bevlekt hadden. Dezen worden thans in den brief aan Filadelfia afzonderlijk toegesproken; hun karakter en positie wordt beschreven, en zij worden door den Heer bemoedigd en getroost en op zijne heerlijke wederkomst voorbereid; terwijl de overigen, die zich niet bekeerden, maar steeds verder afweken, volgens den brief aan Laodicéa, als walgelijk uit den mond des Heeren zullen worden gespuwd.

Het getrouwe overblijfsel wordt in den brief aan Filadelfia *uit het oogpunt des Heeren beschouwd*, en niet zooals het zich aan het oog van den mensch vertoont. Gelijk de Heere God eenmaal in Moab's velden, op de hoogte van Peor, van zijn volk Israël getuigde: "Hoe schoon zijn uwe woningen, o Israël! hoe liefelijk zijn uwe tenten, o Jakob!" zoo ziet de Heer hier de zijnen, die in het midden der christelijke kerk leven, als een getrouw overblijfsel afgezonderd van het naamchristendom, zijn woord bewarende en zijnen naam niet verloochenende. Daarom vinden wij hier geen enkel woord van berisping. Niet uit het oogpunt der menschelijke zwakheid, maar uit het oogpunt van Gods heerlijke gedachten over de zijnen worden de heiligen hier gezien; en al is het ook, dat nog niet allen praktisch het standpunt hebben ingenomen, 't welk ons hier beschreven wordt, zoo vernemen wij slechts, wat de Heer, die hen levend maakte en afzonderde, van hen denkt, hoe Hij hen beschouwt en welke toekomst Hij hun bereidt. Filadelfia stelt ons dus voor de ware gemeente des Heeren, die gescheiden van het naamchristendom, tot Hem zal worden opgenomen in den hemel, waarna dan het oordeel over de overblijvenden kan worden voltrokken. Wij moeten dus hier niet denken aan een zekere afdeeling van de Protestantsche kerk, aan een vergadering van geloovigen, die hier en daar te zamen komen, maar aan *alle ware geloovigen* in deze laatste dagen, aan allen, die niet slechts den naam hebben van te leven, maar die in waarheid het leven uit God bezitten, en daardoor voor den Heer zijn afgezonderd en Hem te gemoet gaan in de lucht. Deze allen hebben dan de ernstige vraag zichzelf voor te leggen, of zij praktisch beantwoorden aan de beschrijving, welke hier van hen gegeven wordt, en of zij het standpunt innemen, waarop zij naar 's Heeren gedachten geplaatst zijn.

Wij kunnen derhalve veilig zeggen - en het is heerlijk daaraan te mogen denken, en dezen brief aldus uit de hand des Heeren te mogen ontvangen - dat de Heer hier spreekt tot de geloovigen in onze dagen, en getuigenis geeft van het nieuwe werk, 't welk Hij door zijnen

Geest in het midden der christelijke kerk verricht. Hierdoor verkrijgt deze brief een bijzondere belangrijkheid en aantrekkelijkheid voor ons. Het is ons, alsof wij onzen dierbaren Heiland ons persoonlijk hooren toespreken en troosten.

Gelijk in de vorige Brieven, zoo staat ook hier de wijze, waarop de Heer zich voor zijne gemeente stelt, in verband met den toestand, waarin de zijnen zich bevinden en met de positie, die zij innemen. Doch waar de Heer in de overige Brieven zegt, wat Hij heeft, openbaart Hij hier aan zijne gemeente, wie Hij is; en dat niet in zijne heerlijkheid en majesteit, maar in zijne zedelijke schoonheid en voortreffelijkheid. Dit is treffend en schoon. Waar alles in verwarring is en de christelijke kerk zich heeft afgewend van de waarheid, daar komt de Heer tot de zijnen, en geeft hun Zichzelven te genieten, vestigt hun oog op zijne schoonheid en heerlijkheid, en trekt daardoor hunne zielen te meer af van de wereld en de wereldsche godsdienst.

Als "de Heilige en de Waarachtige" komt de Heer tot zijne gemeente. In zijn heerlijk gebed tot den Vader zegt Hij: "En ik heilig mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd zouden zijn door de waarheid." Hij was van het eerste oogenblik van zijne komst hier beneden als mensch "de Heilige." "Dat heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genoemd worden", zeide de engel tot de maagd Maria. Op geheel eenige wijze door zijne wondere ontvangenis uit den Heiligen Geest en door zijne niet minder wondere geboorte uit een Maagd, van alle menschen afgezonderd, leefde, wandelde en werkte Hij op deze aarde als de afgezonderde mensch, die wel in de wereld vertoefde, maar niet tot de wereld behoorde, en wiens spijze het was, den wil zijns Vaders te doen. Hij volbracht het werk onzer verzoening en verlossing; Hij bracht het leven en de onverderfelijkheid aan het licht in de opstanding; en Hij ging heen tot den Vader en voer ten hemel om als onze Hoogepriester in het heiligdom voor ons tusschenbeide te treden en ons in het huis des Vaders plaats te bereiden. Als de zoodanige stelt Hij zich hier voor de zijnen. Duidelijk blijkt hieruit, dat Hij hen als het getrouwe overblijfsel beschouwt, 't welk door de waarheid is geheiligd geworden, zich van de wereld heeft afgezonderd en met Hem in den hemel is verbonden.

Doch Hij is niet alleen "de Heilige," Hij is ook "de Waarachtige." Hij is de openbaring van hetgeen God is - waarachtig in zijn Woord, waarachtig in zijn werk, waarachtig in zijne belofte; met één woord, zooals Johannes in zijnen eersten brief zegt: "Hij is de *waarachtige* God en het eeuwige leven." Op Hem kunnen wij dus ons geheele vertrouwen stellen. In tijden van algemeenen afval, waar de Satan hoe langer zoo meer de harten met ongerechtigheid en vijandschap vervult, is het een ongemeene vertroosting Hem als zoodanig te kennen en met Hem in gemeenschap ons te bevinden. In 1 Joh. V volgt op de woorden: "deze is de waarachtige God en het eeuwige leven," de vermaning: "Kinderen! bewaart uzelf van de afgoden;" zoodat ook daar de waarachtigheid met de heiligheid verbonden is.

"Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die den sleutel Davids heeft, die opent en niemand zal sluiten, en die sluit en niemand zal openen. Ik weet uwe werken, zie, ik heb een geopende deur voor u gegeven, die niemand kan sluiten; want gij hebt kleine kracht, en gij hebt mijn woord bewaard, en mijnen naam niet verloochend."

Ziedaar de beschrijving van den toestand van het overblijfsel in onze dagen. Gij hebt kleine kracht; gij hebt mijn woord bewaard; gij hebt mijnen naam niet verloochend. Dit is een loftuiting. In een tijd van verval, van ongeloof, van wereldschgezindheid, van afwijking van Gods gebod, en van verwerping van 's Heeren gezag, waar te midden van het naamchristendom, 't welk het oordeel tegen gaat, een klein overblijfsel gevonden wordt, dat getrouw is, kan geen ontwikkeling van macht en kracht verwacht worden. Niet slechts zijn de gaven en wonderkrachten der eerste gemeente verdwenen, maar ook de machtige werkingen des Geestes, die den eersten tijd der Hervorming tot zulk een schitterende openbaring van geloofskracht maakten, ontbreken. Weinig en zwak zijn de werktuigen, die de Heer gebruikt, om zijn woord te verkondigen en zijnen naam te verheerlijken. Kleine kracht is het kenmerk

der heiligen in onze dagen. Evenals de Joden na hun terugkeer uit de babylonische ballingschap vanwege hunne machteloosheid tot spot hunner vijanden dienden, zoo haalt de christelijke wereld met verachting de schouders op over het kleine hoopje getrouwen, dat in hunne wereldschgezindheid en ongerechtigheid niet wil medelopen. Maar evenals die bespotten en tegengewerkte Joden hun vertrouwen op den Heere stelden, van Hem alle hulp en kracht verwachtten en in geloof hun altaar bouwden, zoo stellen wij, in het bewustzijn onzer zwakheid, ons vertrouwen op Hem, die der zwakken kracht is, die den nederige genade geeft, en die een verbroken hart en een verslagen geest barmhartigheid doet ondervinden.

Groote dingen te willen doen, de gemeente terug te willen voeren tot de heerlijke dagen der apostelen, de wereld te willen bekeeren, is derhalve geheel in strijd met het karakter, 't welk het overblijfsel, naar 's Heeren uitspraak, heeft. Wij zitten, als 't ware, op de puinhoopen der christelijke kerk. Verootmoediging en schuldbelijdenis passen ons, geen hoogdravende machtsontwikkeling of hoogmoedige zelfverheffing, die telkens uitloopen op schade en schande. Indien wij in het gevoel onzer zwakheid, afgezonderd van de wereld en hare godsdienst, den Heere dienen, op Hem ons vertrouwen stellen en naar zijne geboden vragen, dan worden wij door Hem geprezen, en kunnen de openbaring zijner kracht in onze zwakheid verwachten.

Want Hij, die de Heilige en Waarachtige is, heeft den sleutel Davids, naar Jesaja's woord: "Ik zal den sleutel van het huis van David op zijnen schouder leggen; en hij zal opendoen, en niemand zal sluiten." Omdat wij kleine kracht hebben, geeft Hij voor ons een geopende deur, die niemand kan sluiten. Op merkwaardige wijze heeft de Heer, dikwerf door de tijdsomstandigheden, door den revolutiegeest der volkeren, door de heerschzucht der vorsten, die hun gebied trachtten te vergrooten, door de ontdekkingen van landen, die tot in onze dagen onbekend gebleven waren, de deur voor de prediking des evangelies geopend. Zonder dat iemand er aan dacht, of iemand er iets toe heeft bijgedragen, is eensklaps, gansch onverwacht, te midden van den doodigen toestand der kerk het geroep uitgegaan: "De bruidegom komt! gaat uit hem te gemoet!" en zijn honderden en duizenden uit den slaap wakker geschud, den Bruidegom te gemoet gegaan, en hebben zich van de wereld gescheiden. Dit is ons vertrouwen en onze troost bij de prediking van het evangelie. "Zie ik heb een geopende deur voor u gegeven, die niemand kan sluiten." Met dit woord kunnen wij zonder vrees overal heen gaan, hoe ook de uitwendige omstandigheden zijn mogen, waar de Heer een deur heeft geopend. Evenals in de dagen, toen de Heiland hier beneden wandelde, en als de ware herder zich aan zijn volk voorstelde, geen aardsche macht van farizeën, schriftgeleerden of landvoogden in staat was zijn getuigenis te doen ophouden, omdat "de deurwachter" hem de deur had geopend, (zie Joh. X.) zoo kan ook thans niemand ons getuigenis verhinderen en doen ophouden, als Hij, die den sleutel van David in zijne hand heeft, de deuren opent. En als wij verlangen, dat in de een of andere streek, in de een of andere stad, of in het een of ander land een geopende deur moge komen voor de prediking des evangelies of voor het getuigenis der waarheid, wij hebben ons slechts te wenden tot Hem, die opent en niemand kan sluiten, die sluit en niemand kan openen. Op zijn tijd en op zijne wijze zal Hij ons gebed, verhooren; terwijl de pogingen, die wij in het werk stellen om de deuren te openen, en de krachtinspanning, die wij aanwenden, steeds zullen mislukken. Wij zijn van den Heer alleen afhankelijk. Gevoelen wij dit; erkennen wij onze zwakheid; geven wij elke pretensie van eigen kracht en vermogen op; dan zal de Heer zijne kracht in onze zwakheid volbrengen.

"Gij hebt mijn woord bewaard, en mijnen naam niet verloochend." Op zichzelf genomen is deze loftuiting niet groot. Wat zou er nog minder van een Christen gezegd kunnen worden? Als iemand het woord des Heeren verwerpt, en Jezus' naam verloochent, dan heeft hij opgehouden een Christen te zijn. In den eersten tijd der gemeente viel er heel wat meer te zeggen van de geloovigen zelfs in den brief aan de gemeente te Efeze; waar toch reeds de eerste liefde verlaten was, kon de Heer getuigen van hunne werken van hunnen arbeid, van

hunne volharding en van hun niet verdragen der boozen. Toch is het een schoone lofspraak. Evenals het in de booze dagen van Achab een heerlijk getuigenis was, 't welk de Heer geven kon van die zeven duizend namen, die hunne knie voor Baäl niet gebogen hadden, zoo is het in onze dagen, waar het Woord van God zoo zeer wordt verworpen, en Jezus' Naam zoo schrikkelijk wordt verloochend en gelasterd, een schoone lofspraak: "Gij hebt mijn woord bewaard en mijnen naam niet verloochend."

In onze dagen toch wordt het Woord van God op allerlei wijzen aangerand. Niet alleen wordt het door de bepaald ongeloovigen verworpen, veracht en bespot, maar het wordt ook door zich noemende geloovigen van zijn goddelijk gezag beroofd. De inspiratie door den Heiligen Geest wordt geloochend; de geloofwaardigheid van de schrijvers der Heilige Schrift wordt in twijfel getrokken; de verhalen der schepping en der geboorte van Jezus worden mythen en legenden genoemd. Bij alle voorgeven van aan een Godsopenbaring te gelooven en zich voor de uitspraken des Heeren te buigen, ondermijnt men den grond, waarop wij staan, en ontnemt men elke vastheid en zekerheid aan de ziel, daar van ieders subjectieve meening afhangt te bepalen, wat de Heere God al of niet heeft geopenbaard. De duivel is listig. Vroeger heeft hij het Woord van God in kloosters en bibliotheken weten te verbergen; en thans, nu voor enkele stuivers ieder de Bijbel in zijn bezit kan hebben, maakt hij de menschen wijs, dat die Bijbel wel een schoon en nuttig boek is, doch volstrekt geen goddelijk gezag heeft, en men zich derhalve aan zijne uitspraken niet behoeft te onderwerpen. Het resultaat is hetzelfde. Op beide wijzen wordt Gods Woord den mensch ontnomen. In zulk een tijd aan Gods Woord vast te houden, dat Woord als het Woord van God te bewaren, zich voor het gezag van dat Woord te buigen, zich in alles door dat Woord te laten leiden en besturen, is een groote genade van God. O, dat wij het in alle opzichten en in alle dingen mogen erkennen en waardeeren! Het is het kenmerk van de heiligen in onze dagen, zooals de Heer hen naar zijne gedachten voor zich ziet, in alles te vragen naar de meening van God. Zooals de Heer Jezus zelf tot God heeft gezegd: "Ik heb lust, o mijn God! om uw welbehagen te doen; en uwe wet is in het midden mijns ingewands;" (Ps. XL : 9) zooals Hij de verzoeking des Satans afwees met het merkwaardige woord: "De mensch zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat uit den mond van God uitgaat;" gelijk Paulus op den weg naar Damaskus zeide tot Hem, dien bij zoo heftig vervolgd had: "Heer! wat wilt gij, dat ik doen zal?" gelijk Timotheüs van zijne jeugd af aan de heilige Schriften had gelezen, die wijs kunnen maken tot behoudenis door het geloof, dat in Christus Jezus is; zoo behooren ook wij aan het Woord van God ons in alles te onderwerpen, en bij elken weg, dien wij inslaan, bij elk werk, dat wij verrichten, bij elke meening, die wij hooren of koesteren, te vragen: "Heer! wat is uw wil? wat is uwe gedachte? wat zegt Gij mij in uw Woord?"

Evenzoo wordt in onze dagen de naam des Heeren Jezus op alle manier verloochend. Merken wij op, dat de naam des Heeren altijd beteekent de openbaring van hetgeen Hij is. In zijn naam ligt zijn wezen en karakter opgesloten. Als men dus verloochent hetgeen Hij is, dan verloochent men zijnen naam. Wie hoog opgeeft van de voortreffelijkheid en wijsheid van Jezus; wie gaarne met lof spreekt over den profeet van Nazareth, en hem ten voorbeeld stelt, maar niettegenstaande al zijne lofspraken toch zijne Godheid ontkent, die verloochent den naam des Heeren; en eveneens wordt zijn naam verloochend door een ieder, die zijne reine en heilige menschheid, de algenoegzaamheid zijner offerande, de verzoening door het bloed zijns kruises ontkent; ja, door een ieder, die op eenigerlei wijze zijne eer aanrandt of zijne heerlijkheid verkleint. Johannes zegt in zijnen eersten brief, dat het een kenmerk der laatste dagen is, dat er vele antichristen geworden zijn, die loochenen, dat Jezus de Christus is; die niet belijden Jezus Christus als in het vleesch gekomen, en daarom den Zoon loochenen. In zulke dagen van dwaling en verloochening van den naam des Heeren aan dien Naam vast te houden, dien te belijden en hoog te houden, zijne eer te handhaven en zijne heerlijkheid te verdedigen, is de eer en de roem van het getrouwe overblijfsel.

Dit overblijfsel wordt veracht, gesmaad en tegengewerkt door allen, die wel de gedaante der godzaligheid hebben, maar de kracht daarvan verloochenen. Tot hunne bemoediging zegt de Heer: "Zie, ik geef eenigen uit de synagoge des Satans, die zeggen, dat zij Joden zijn, en het niet zijn, maar liegen; zie, ik zal maken, dat zij komen en zich neerbuigen voor uwe voeten, en bekennen, dat ik u heb liefgehad." Gelijk de Joden, die beweerden tot Gods volk te behooren, Gods geboden en beloften te bezitten en zich op Gods Woord te verlaten, den Zoon van God hadden verworpen en gedood, en dus een synagoge des Satans geworden waren; zoo zijn allen, die de gedaante der godzaligheid zonder de kracht er van bezitten; die de orthodoxe leer verdedigen, maar Christus niet gehoorzamen; die zich beroepen op de vaderen, op hunne eerwaardige instellingen en formulieren, doch den naam van Christus en het Woord van God ter zijde stellen, een vergadering, die door den Satan wordt geleid. De Heer zal maken, dat dezen zullen komen om zich neer te buigen voor de voeten der getrouwen, en zoo doende te erkennen, dat zij de waarheid aan hunne zijde hadden, en om te bekennen, dat deze getrouwen, door hen veracht, gesmaad en vervolgd, de voorwerpen waren van de liefde des Heeren.

Doch de getrouwen ontvangen een heerlijker belofte dan deze. De Heer vestigt hun blik op zijne spoedige wederkomst. "Ik kom haastelijk!" roept Hij de zijnen toe. Dat woord, tot de Gemeente in de dagen der Apostelen geproken, wordt hier door den Heer herhaald voor het getrouwe overblijfsel in *onze* dagen. Heerlijke belofte! Het geroep: "De bruidegom komt, gaat uit hem te gemoet!" heeft in onze dagen de christelijke kerk uit haren slaap wakker geschud, en weerklank gevonden in de harten der getrouwen. Zij verwachten Hem, hunnen Bruidegom; zij zien uit naar zijne komst, om hen tot Zich te nemen en hen te voeren in de vele woningen van het huis des Vaders. En de Heer geeft hun hier de verzekering, dat Hij *haastelijk* komen zal.

Naar dat oogenblik, 't welk de Vader in zijne eigene macht gesteld heeft, verlangt Hij-zelf. De Bruidegom verlangt naar zijne bruid. De Koning ziet met vreugde de oprichting van zijn koninkrijk te gemoet. Met volharding wacht Hij in den hemel op de ure door den Vader bepaald, dat zijne Bruid hare hemelsche woning kan binnentreden, en daarna zijn heerlijk koninkrijk op aarde kan opgericht worden. Dit regelt ons gedrag en onze gezindheid; want als Hij wacht, dan moeten wij ook wachten. En wij wachten Hem; wij zien met verlangen uit naar zijne komst om ons tot Zich te nemen; wij verheugen ons in het vooruitzicht van de openbaring der zonen Gods, welke de schepping zelve reikhalzend verbeidt. De Geest en de Bruid roepen tot den hemelschen Bruidegom: kom! Daarom zegt de Heer hier, dat de getrouwen het woord *zijner* volharding hebben bewaard. En zij ontvangen een heerlijke belofte. "Omdat gij het woord mijner volharding bewaard hebt, zoo zal ik ook u bewaren uit de ure der verzoeking, die over het geheele aardrijk komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen."

Vóór de komst van Jezus met al zijne heiligen op aarde zal er een groote verdrukking zijn, hoedanige niet geweest is van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet weer zijn zal. (Matth. XXIV : 21.) Gelijk de eerste wereld vóór den zondvloed vol wrevel was; gelijk de lieden van Sodom in ongerechtigheid zich baadden; zoo zal dan de wereld, onder aanvoering van den mensch der zonde, den antichrist, tegen God en Christus opstaan, in allerlei ongerechtigheden verzinken, allen, die weigeren daaraan mede te doen, vervolgen en dooden, en zoo doende rijp worden voor het oordeel, 't welk de Heer bij zijne komst op aarde zal uitoefenen. Doch uit die ure der verzoeking zal de Heer de getrouwen bewaren. Evenals Henoch, die drie honderd jaren met God wandelde, werd weggenomen, eer de schrikkelijke dagen, die aan den zondvloed voorafgingen, kwamen, zoo zal de Bruid van Christus door den Heer in den hemel worden opgenomen, voordat de afval komt en de mensch der zonde geopenbaard wordt. Jezus komt in de lucht om de zijnen van deze aarde weg te nemen en hen in het Huis des Vaders te brengen, en doet haar deelen in zijne heerlijkheid en vreugde, terwijl

de ongerechtigheid op aarde de overhand neemt, en de afgevalen kerk aan het oordeel wordt prijsgegeven. In de Openbaring, waar de oordeelen die aan Jezus' komst op aarde voorafgaan en die bij zijne komst zullen plaats vinden, beschreven worden, zien wij de heiligen in den hemel den troon van God en van het Lam omringen en zich verheugen in Gods macht en in Jezus' liefde en heerlijkheid. (Openb. IV en V.)

Die komst van Jezus als Bruidegom heeft dus plaats vóór de groote verdrukking. Om de zijnen tot Zich te nemen, komt de Heer niet op aarde, maar in de lucht. (Zie 1 Thess. IV : 13-18.) Hij zal alsdan allen, die door Hem ontslapen zijn, opwekken, en die op aarde leven en in Hem gelooven, zonder dat zij sterven, veranderen, en hen allen te zamen Hem te gemoet in de lucht opnemen, opdat zij voor altijd zijn zouden, waar Hij is, en zijne heerlijkheid zouden deelen. Daarna komt de groote verdrukking; en aan het einde daarvan, na de openbaring van den antichrist, van den mensch der zonde, den zoon des verderfs, na de ontwikkeling van de macht des Satans, die alle volken tegen Christus zal vergaderen komt de Heer met de zijnen om het oordeel over de wereld uit te voeren en zijn heerlijk koninkrijk op te richten.

Deze komst van Jezus in de lucht is de hoop der Gemeente. Geen gebeurtenis, door de profeten des Ouden Verbonds, of door den Heer en zijne apostelen voorspeld, gaat aan de komst van Jezus in de lucht om de zijnen tot zich te nemen vooraf. Alle voorzeggingen omtrent de gebeurtenissen op aarde en de oordeelen, die er zullen plaats grijpen, vinden hunne vervulling ná de opneming der gemeente. Die opneming der gemeente kan elken dag gebeuren. Er staat aan deze komst van Jezus niets in den weg. Als het laatste lid uit de wereld getrokken en aan de Gemeente toegevoegd zal zijn, dan komt de Heer. Wij verwachten geen gebeurtenissen; wij hebben niet te letten op de teekenen der tijden; maar wij verwachten Jezus' komst als Bruidegom. Hij zal verschijnen als Morgenster in de lucht om al de zijnen tot Zich te nemen. En Hij roept ons hier toe: "Ik kom haastelijk!" Welk een vreugde voor onze ziel! Weldra - misschien heden nog - zullen wij den Bruidegom zien, aan Hem gelijkvormig gemaakt worden en door Hem worden ingeleid in de hemelsche woningen!

O, laat ons afgezonderd van de wereld, zijn woord bewarende, zijnen naam verheerlijkende, met omgorde lendenen en brandende lampen zijne komst verbeiden! "Houd wat gij hebt, opdat niemand uwe kroon neme!" roept de Heer ons toe. Ja, laat ons volharden tot den einde. Laat ons te midden van het verval der kerk, bij het toenemen van ongelooft en ongerechtigheid, te midden van den opstand der volken en de toenemende duisternis onzen blik omhoog heffen, ons reikhalzend uitstrekken naar Jezus' komst, en tevens met ijver arbeiden, zoolang het dag is, en met getrouwheid getuigen van Gods onuitsprekelijke genade, die, zoolang de tijd der genade nog duurt, met open armen gereed staat om zondaars te behouden!

De beloften voor de overwinnaars volgen. Zij, die houden wat zij hebben, en dus in het gevoel hunner zwakheid, Jezus' woord bewarende en Jezus' naam niet verloochende, op zijne komst wachten - dat zijn de overwinnaars. Heerlijke beloften worden hun gegeven.

"Die overwint, ik zal hem maken tot een pilaar in den tempel mijns Gods, en hij zal niet meer daaruit gaan; en ik zal op hem schrijven den naam mijns Gods, en den naam der stad mijns Gods, des nieuwen Jeruzalems, dat uit den hemel afdaalt van mijnen God, en mijnen nieuwen naam."

Evenals in de vorige brieven zijn ook hier de beloften in overeenstemming met den toestand der gemeente. Het overblijfsel houdt zich aan Jezus, den Heilige en Waarachtige, vast; het bewaart *zijn* woord; het verloochent *zijn* naam niet; het bewaart het woord *zijner* volharding. Welnu, de Heer zal hun geven al wat Hij zelf heeft. Dat is zijne vreugde. Om hen te doen deelen in zijne heerlijkheid, en met hen voor den Vader te kunnen treden, heeft Hij het kruis verdragen, en de schande van dat kruis veracht. Pilaren zult gij zijn in den tempel *mijns* Gods; den naam *mijns* Gods zal ik op u schrijven, en den naam der stad *mijns* Gods, en *mijnen* nieuwen naam. In de heerlijke betrekking, waarin Hij tot zijnen Vader staat, doet Hij hen

deelen. Mijn vader is uw Vader, en mijn God is uw God. Gelijk Hij reeds in zijn gebed tot den Vader in Joh. XVII gezegd heeft: "Opdat de liefde, waarmede Gij mij liefgehad hebt, in hen zij, en ik in hen."

Die overwint, zal in den *tempel Gods* binnengaan, welke tempel hier staat tegenover de synagoge des Satans; hij zal deelen in het volle genot van de heerlijke dingen Gods, in de kracht van de vervulling van al Gods raadsbesluiten van liefde en heerlijkheid. In dien tempel zal hij een *pilaar* zijn. Wie kleine kracht op aarde heeft, zal een pilaar worden in den tempel Gods hierboven. Gods kracht wordt in zwakheid volbracht; en die standvastig gebleven is te midden van de verleiding, die zal door de kracht van God een pilaar van kracht zijn in zijnen tempel. Uit dien tempel zal hij niet meer uitgaan. Onveranderlijk blijft hij dezelfde.

Den naam zijns Gods, zooals Jezus zelf als mensch God kent en met Hem in gemeenschap is, zal de Heer op de overwinnaars schrijven, zoodat zij al de heerlijkheid van dien naam zullen kennen en genieten. Ook zal Hij op hen schrijven den naam van de stad zijns Gods, des nieuwen Jeruzalems, dat uit den hemel van zijnen God afdaalt. Wie gelijk Abraham de stad verwacht, die fundamenten heeft, wier kunstenaar en bouwmeester God is; wie als een vreemdeling hier beneden zijnen Heer en Heiland navolgt, en gescheiden leeft van de wereld, die zal in de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem deelen. Wanneer een koning uit zijn land is verjaagd, dan gevoelen allen, die aan zijn persoon verbonden zijn, zich vreemdelingen in hun land al den tijd, dat hun heer en meester afwezig is - zoo is het met den Christen, wiens Heer verworpen is door de wereld, en die opgenomen werd door God in den hemel; hij leeft gescheiden van de wereld; hij voelt zich een vreemdeling op aarde; hij is te midden van de duisternis, waarin de wereld verkeert, een kind des lichts en des daags, en verwacht den dag van Jezus' verschijning. En als de Heer komt, dan wordt hij van hier weggenomen, en gebracht in het nieuwe Jeruzalem, dat Boven is.

En eindelijk wordt de *nieuwe* naam van Jezus op den overwinnaar geschreven. Niet zijn ouden naam van Messias, maar zijn bewonderingswaardigen nieuwen naam. door Hem aangenomen als het resultaat van de hemelsche verlossing.

Welke heerlijke beloften! "Wie mij eeren, die zal ik eeren," heeft de Heer gezegd, en waarlijk deze brief aan Filadelfia geeft daarvan een treffend bewijs. Hoe zwak de geloovigen in den tegenwoordigen tijd des algemeenen vervals ook wezen mogen, waar zij prijsstellen op hetgeen Hij gegeven heeft, en daaraan vasthouden en zijn persoon lief hebben, hooghouden en verheerlijken, daar zal de Heer hun geven al wat kostelijk en liefelijk is voor zijn hart. Mocht Hij ons genade geven om in waarheid te verstaan, wat het zeggen wil met Hem vereenigd te zijn, in zijne gemeenschap te leven, Gods heerlijke gedachten van vrede en zaligheid over ons te kennen, waardoor "in de toekomstige eeuwen zal worden betoond de uitnemende rijkdom zijner genade in goedertierenheid over ons in Christus Jezus !" Hij heeft ons vereenigd met het voorwerp van al zijne vermaken, van al zijne eeuwige genietingen, want wij zijn leden zijns lichaams, van zijn vleesch en van zijne beenen, en wij hebben diens gevolg het voorrecht en het deel van Jezus zelve. Moge de Heere God onze harten bewaren voor de besmettingen dezer tegenwoordige booze eeuw, en moge Hij ons houden in de frischheid der gemeenschap met en der liefde tot Hem!

Koud noch heet; of het oordeel over het Naam-Christendom.

(Openb. III : 14-22.)

Uit de ure der verzoeking, die over het geheele aardrijk komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen, zal de Heer de zijnen bewaren. Voordat de ure der verzoeking begint, komt de hemelsche Bruidegom in de lucht om zijne geliefde Bruid van de aarde af te halen, en haar tot zich te nemen en in te voeren in het huis zijns Vaders. Volgens de openbaring omtrent deze heerlijke gebeurtenis aan den Apostel Paulus gegeven, zullen al de door Jezus ontslapenen, allen die door zijn verlossingswerk aan de macht des doods zijn ontrukkt, worden opgewekt uit hunne graven met een nieuw, onsterfelijk, geestelijk, hemelsch lichaam; zullen allen, die in Jezus gelooven en nog op aarde leven, zonder te sterven, in een punt des tijds, in een oogenblik veranderd worden en gelijkvormig zijn aan den verheerlijkten Heer; en zullen allen gezamenlijk van deze aarde ten hemel stijgen, den hemelschen Bruidegom te gemoet in de lucht, om voor altijd bij en met Hem te zijn. De gansche Gemeente, welke is het lichaam van den verheerlijkten Heer en de Bruid van den hemelschen Bruidegom, is dan bijeen - de ontslapenen, zoowel als de levend overgeblevenen - en is ingegaan in hare eeuwige woning.

Alle ware geloovigen hebben dan de aarde verlaten, en met hen is de Heilige Geest die in de gemeente op aarde kwam wonen na Jezus' verheerlijking, en die haar heeft verzameld, bewaard en geleid, naar den hemel teruggekeerd. In het laatste hoofdstuk van de Openbaring lezen wij, dat, evenals de Heer Jezus naar het oogenblik verlangt, dat Hij zijne Bruid tot zich nemen kan, en evenals de Bruid met verlangen uitziet naar de komst van haren Bruidegom, alzoo ook de Heilige Geest dat oogenblik met vreugde verbeidt. "De Geest en de Bruid roepen: kom!" Gelijk Eliëzer, op Abraham's bevel, een bruid voor Izaäk ging zoeken in Mesopotamië, en haar de woestijn doorleidde naar Kanaän, en haar bracht tot den erfgenaam van Abraham's rijkdommen en beloften, zoo kwam de Heilige Geest op aarde om een Bruid te vergaderen voor den Zoon van God, die met eer en heerlijkheid aan Gods rechterhand gekroond is, en zal Hij haar den hemelschen Bruidegom te gemoet voeren in de lucht en met haar het huis des Vaders binnengaan. Dan is Hij uit het midden weggenomen, die de verborgenheid der wetteloosheid, welke thans reeds werkzaam is in deze wereld, tegenhoudt; zoodat daarna de wetteloze, de mensch der zonde, de zoon des verderfs, zich in al zijne goddeloosheid en vijandschap tegen God en Christus zal kunnen openbaren.

Door deze opneming der Bruid ontstaat de laatste periode in de geschiedenis der christelijke kerk op aarde. Als de ware geloovigen in den hemel zijn opgenomen, blijven er slechts naamgeloovigen over, die, omdat zij de liefde tot de waarheid niet aangenomen hebben om behouden te worden, onder het oordeel der verharding komen, daar de Heer een werking der dwaling over hen zal zenden, ten einde zij de leugen gelooven; opdat allen geoordeeld worden, die de waarheid niet hebben geloofd, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid. (Zie 2 Thess. II:10-12.) Een korte tijd blijft de christelijke kerk nog bestaan, doch de Heer heeft haar verlaten; de Heilige Geest woont niet meer in haar, en de ware geloovigen zijn uit haar midden weggenomen. In den brief aan de gemeente te Laodicéa vinden wij hiervan de beschrijving.

Hoewel het waar is, dat thans reeds vele zoogenaamde Christenen zich in den toestand bevinden, waarin de gemeente te Laodicéa verkeerde, zoo is het toch duidelijk, dat in dezen brief ons de gemeente wordt voorgesteld, zooals zij wezen zal, wanneer de Heer al de zijnen tot zich genomen heeft. Komt in den brief aan Filadelfia geen enkele berisping voor, in dien aan Laodicéa vinden wij geen enkele loftuiting. Niet tot dezen of genen, ook niet tot een groot gedeelte, maar tot de heele gemeente wordt gezegd: gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt. En de Heer woont niet meer in de gemeente; Hij heeft haar verlaten; Hij staat buiten de deur en klopt aan. Zoodat de beschrijving, welke ons hier van de gemeente gegeven

wordt, niet zien kan op den tegenwoordigen toestand, waar de Heer nog in zijne gemeente woont; waar de Heilige Geest nog haar leidsman is; waar de ware geloovigen nog in haar vertoeven; maar alleen betrekking hebben kan op den tijd na de opneming der ware geloovigen, wanneer de Geest en de Bruid de aarde hebben verlaten en den hemel zijn binnengegaan.

Merkwaardig is de wijze, waarop de Heer zich voorstelt aan de gemeente te Laodicéa: "Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods." Waar de Heer de belijdende kerk, die de plaats van de Gemeente als Gods getuige op aarde inneemt, gaat oordeelen, daar treedt Hij op als de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods. De Gemeente had moeten vasthouden, dat in Christus Jezus al Gods beloften ja en amen zijn, maar zij heeft hierin geheel gefaald; zij heeft Gods beloften verworpen en veracht; zij heeft het getuigenis der waarheid prijsgegeven; zij heeft al de kenmerken van een nieuwe schepping in Christus te zijn verloren; zij is afgevallen en aan de wereld gelijkvormig geworden; en daarom is zij verachtelijk in de oogen des Heeren, zoodat Hij haar uit zijnen mond zal spuwen. De Heer blijft echter steeds dezelfde. Hij is de Amen, die als de getrouwe en waarachtige Getuige al de beloften en raadsbesluiten van God zal vervullen en volbrengen; en die, daar Hij is het Begin der schepping Gods, als het hoofd en het middelpunt der gansche schepping zal openbaar worden. De geloovigen, die het verval der gemeente erkennen, en haar algeheelen afval reeds vooruit zien, houden zich vast aan de onveranderlijkheid en eeuwige trouw van Hem, die gisteren en heden dezelfde is, en tot in eeuwigheid.

"Ik weet uwe werken, dat gij noch koud zijt, noch heet. Och! of gij koud waart of heet! Zoo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, zal ik u uit mijnen mond spuwen." Treurige en schrikkelijke toestand! Geen zwakheid en onwetendheid kenmerkt de gemeente, maar onverschilligheid en lauwheid. Dit is het ergste van alles. Tegenstand en vijandschap is beter te verdragen dan lauwheid, dan de onaandoenlijkheid der onverschilligheid. Vandaar het onderscheid tusschen het oordeel, dat over Thyatire en het oordeel, dat over Laodicéa uitgesproken wordt. In Thyatire zijn grove dwalingen, afgoderij en verwerping van Christus' gezag, maar in plaats van lauwheid is er ijver, en tevens een overblijfsel, dat den naam van Christus hoog houdt, en de waarheid verdedigt; en daarom wordt zij door den Heer ten aanschouwe der geheele wereld geoordeeld. In Laodicéa daarentegen is de kennis der waarheid geweest, het zuivere evangelie gepredikt, de naam van Christus verkondigd; doch zij is daaromtrent volslagen onverschillig geworden, het laat haar geheel koud; zij trekt er zich niets van aan; zij doet alsof er niets van bestaat; het is haar niet der moeite waard er zich tegen te verzetten of er zich warm voor te maken. Daarom wordt zij niet als een vijand geoordeeld, maar als een verachtelijk ding uit den mond des Heeren gespuwd. Wanneer de ware geloovigen in den hemel zijn opgenomen, dan zal de protestantsche kerk, als walgelijk voor den Heer, op smadelijke wijze verdwijnen. Thans reeds kunnen wij bemerken, wat er van haar worden zal. Een deel, 't welk nog eenig gevoel voor God en godsdienst heeft overgehouden, zal zich tot de roomsche kerk wenden, terwijl de meerderheid, tot volslagen ongeloof en wereldzin vervallen, zich van alle godsdienst zal afkeeren om naar den lust huns harten te leven. Daardoor zal de roomsche kerk in macht toenemen. Volgens de Openbaring zal de vrouw, de groote hoer, het beest, 't welk het herstelde romeinsche rijk voorstelt, besturen. De groote strijd tusschen de twee satanische machten in de wereld, het ongeloof en het bijgeloof, het socialisme en het clericalisme, de roode en de zwarte internationale, zal dan ontbranden, van welken strijd het einde wezen zal, dat de volkeren der aarde de kerk zullen vernietigen, het Christendom en elke andere godsvereering van den aardbodem zullen verbannen, om zich neer te buigen voor den Antichrist, den god naar hun eigen zin en lust, in wien men, daar hij een mensch is, zichzelf zal aanbidden. (Zie Openb. XVII: 15-18; 2 Thess. II:1-12.)

Doch het protestantisme vervalt niet alleen tot volslagen onverschilligheid omtrent Christus en de waarheid, maar neemt toe in eigenwaan en aanmatiging. In Sardis was de naam van te leven, het voorgeven van beter te zijn dan de roomsche kerk, terwijl er in werkelijkheid geen aanwezig was; doch er was toch nog een overblijfsel, 't welk zijne kleederen niet had bevlekt, en 't welk volgens den brief aan Filadelfia uit de ure der verzoeking in den hemel wordt opgenomen. In Laodicéa is geen overblijfsel meer: de ware gemeente is opgenomen, het naamchristendom is overgebleven, en zegt: "Ik ben rijk, en verrijkt, en heb aan geen ding gebrek." Thans reeds zijn er duizenden, die elke openbaring verwerpen die zich beroemen tot een nieuw licht gekomen te zijn, de oude banden losgemaakt en de dwaze vooroordeelen verworpen te hebben, en die met minachting neerzien op allen, die nog aan God en zijn Woord vasthouden. Doch dan zal de *geheele* kerk zoo geworden zijn. Niet sommigen, niet velen, maar allen zullen meenen rijk te zijn en aan geen ding gebrek te hebben; zoodat de Heer tot allen zonder onderscheid, tot de heele gemeente, moet zeggen: "Gij weet niet dat gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt." Deze woorden zijn het duidelijke bewijs, dat Laodicéa ons de kerk voorstelt, nadat de ware geloovigen in den hemel zijn opgenomen. Tot ware geloovigen toch, tot leden van de ware gemeente Gods, al zouden zij ook van God zijn afgeweken, kan de Heer onmogelijk zeggen: "gij zijt ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt." Dit zou geheel in strijd zijn met de leer des heils en met de volkomene verlossing, die door Christus is aangebracht.

In Laodicéa zijn geen kinderen Gods meer. Het overblijfsel, dat in Sardis was, werd als Filadelfia in den hemel opgenomen. Alleen onbekeerde zondaren zijn overgebleven, die nog slechts voor korten tijd den naam van Christus dragen. De Heer spreekt Laodicéa dan ook toe, zooals wij onbekeerde zondaren toespreken, en zooals Hij in de gelijkenis van de maagden op de vraag van de dwazen: "Geeft ons van uwe olie?" de wijze maagden laat antwoorden: "Gaat tot de verkoopers, en koopt voor uzelfven." - "Ik raad u goud van mij te koopen, beproefd in het vuur, opdat gij rijk wordt, en witte kleederen, opdat gij bekleed wordt, en de schande uwer naaktheid niet openbaar worde, en oogenzalf om uwe oogen te zalven, opdat gij ziet." Hun ontbrak alles, wat een waar geloovige in Christus kenmerkt. Zij waren zonder de in het vuur beproefde goddelijke gerechtigheid, welke het deel is van den waren Christen, die, zooals Paulus zegt, de gerechtigheid Gods in Christus geworden is. Zij waren geheel ontbloot van die heiligheid, zonder welke niemand den Heere zien zal. Zij misten de zalving van den Heilige, die alleen in staat kan stellen de dingen geestelijk te onderscheiden. Zoo waren zij dus gelijk aan de dwaze maagden. Zij droegen nog wel den naam van Christus, doch kenden Hem niet. Zij nemen de plaats in van de gemeente des Heeren, doch missen alles, wat daartoe behoort. Zij zijn oorspronkelijk den Bruidegom te gemoet gegaan, doch zijn niet bereid om Hem te ontvangen, en gaan daarom niet in tot de bruiloft. Toch heeft de Heer hen nog lief. Hij heeft alle zondaren lief, en wenscht, dat allen behouden worden en tot de kennis der waarheid komen, maar in 't bijzonder heeft Hij hen lief, die zijnen naam dragen en in vele opzichten, al is het dan ook maar uitwendig, tot Hem in betrekking staan. Daarom zegt Hij: "Allen, die ik liefheb, bestraf en kastijd ik; wees dan ijverig en bekeer u." En gelijk Jehovah met moeite scheidt kon van zijnen tempel en van zijne heilige stad, zooals ons zulks op treffende wijze in den profeet Ezechiël wordt voorgesteld; gelijk Jezus met weemoed neerzag op de schoone gebouwen des tempels, die zouden worden verwoest, en treurde over de inwoners van Jeruzalem, die Hem verwierpen; zoo valt het den Heer moeielijk om zijne gemeente op aarde, welke Hij om haar ongeloof, onbekeerlijkheid, ongerechtigheid en lauwheid had moeten verlaten, voor altijd vaarwel te zeggen en aan het oordeel prijs te geven. Daarom staat Hij nog aan de deur en klopt aan.

De woorden in vs. 20: "Zie, ik sta aan de deur en ik klop; indien iemand mijne stem hoort, en de deur opendoet, ik zal tot hem inkomen, en met hem het avondbrood eten, en hij met mij," kunnen zeer zeker gebruikt worden bij de prediking des evangelies, en elke ziel worden

voorgesteld, aan wie de Heer in zijne genade werkt; doch men moet die woorden dan op zichzelf nemen en losmaken van het verband, waarin zij voorkomen. De bedoeling hier is, dat de Heer buiten de gemeente staat, daar Hij de gemeente heeft verlaten, omdat Hij op het punt staat haar uit zijnen mond te spuwen. De ware geloovigen, en met hen de Heilige Geest, door welken de Heer in de gemeente woont, zijn in den hemel opgenomen, en het huis is dus verlaten. Aan de deur van dat huis staat evenwel nog de Heer daar Hij zich slechts noode van zijne gemeente kan afwenden; en Hij klopt aan, of er misschien iemand daar binnen mocht zijn, die Hem wil ontvangen. Hij denkt er niet aan, dat de gemeente Hem zal opendoen. Die tijd is voorbij. Zij heeft Hem veracht, gesmaad en verworpen, en wilde van terugkeer niet weten. Hij verliet haar om nooit meer terug te keeren. Maar het kon zijn, dat de een of ander in het huis Hem nog wilde aannemen; welnu, ware dit zoo, dan zou Hij met den zoodanige persoonlijk gemeenschap gaan oefenen. De Heer zegt niet: "Indien gij mijne stem hoort en de deur opendoet, ik zal tot u inkomen;" maar "indien *iemand* mijne stem hoort, en de deur open doet, ik zal tot *hem* inkomen." Voor de gemeente als zoodanig is alle hoop vervlogen. Tot haar wordt gezegd: "Omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, zal ik u uit mijnen mond spuwen."

"Die overwint," dat is degene, die zich van zijne onverschilligheid bekeert, en den Heer binnenlaat en met Hem in gemeenschap treedt, "ik zal hem geven met mij te zitten in mijnen troon, gelijk ook ik overwonnen en mij gezet heb met mijnen Vader in zijnen troon." Deze belofte is van al de beloften, die in de zeven Brieven voorkomen, de minst heerlijke. Al de anderen geven uitzicht op het genot van de hemelsche zegeningen en vreugden, van de nauwe en innige gemeenschap met den Heer, van de plaats der eer en der heerlijkheid, die men in den hemel innemen zal; deze spreekt alleen van het zitten in den troon van Jezus en het deelhebben aan zijne heerschappij. Wie overwinnen zal uit Laodicéa, zal geen van de kenmerkende zegeningen aan de gemeente geschonken, deelachtig worden, maar slechts deelen in de heerlijkheid, welke ook geschonken zal worden aan die geloovigen, die door de groote verdrukking gaan, en aan wie volgens Openbaring XX heerschappij met Christus gegeven wordt gedurende de duizend jaren.

Hiermede is de profetische geschiedenis der christelijke kerk op aarde ten einde gebracht. Het is de geschiedenis van het verval en den afval der gemeente. Niet als het lichaam van Christus of als het huis Gods, waaraan de Heer alleen werkt, wordt de gemeente hier bedoeld, maar als het huis Gods op aarde, 't welk den mensch ter bewaring is toevertrouwd. De gemeente als het lichaam van Christus kan alleen bestaan uit dezulken, die met den verheerlijkten Heer in den hemel vereenigd zijn. Het huis Gods, 't welk door God zelf wordt opgebouwd, bestaat uit louter geestelijke steenen. Als dit lichaam compleet zal zijn; als dit huis voltooid zal wezen, dan komt de Heer om de zijnen tot zich te nemen. De ware gemeente is dan in den hemel opgenomen en de Bruid tot den hemelschen Bruidegom gevoerd. Maar de gemeente als Gods huis op aarde, waarin de menschen als Gods medearbeiders werken, en 't welk den mensch ter bewaring is toevertrouwd, heeft in hare verantwoordelijkheid gefaald. Het is *hare* geschiedenis, die ons in de zeven Brieven door den Heer op profetische wijze wordt gegeven. In het midden der zeven ouden luchters wandelende als de Rechter van levenden en dooden, beoordeelt de Zoon des menschen den toestand der gemeente in de opeenvolgende tijdperken van haar bestaan op aarde, en beschrijft het verval en den afval der gemeente. Het verlaten der eerste liefde, waartoe de gemeente aan het eind der apostolische eeuw gekomen was, leidde haar, toen zij zich niet bekeerde, noch zich door de kastijdingen des Heeren liet gezeggen, vanzelf tot vereeniging met de wereld, en hieruit ontstonden natuurlijkerwijze ongerechtigheid, dwaling, afgoderij, verachting van het gezag van Christus en vervolging der ware geloovigen. En nadat de Heer in zijne genade het licht weer had doen schijnen in de duisternis, en een deel zich had afgescheiden van de goddelooze Isébel, ontstond er een koud

formalisme, 't welk eindigen zal in volslagen onverschilligheid omtrent Christus en zijne waarheid. Dientengevolge spreekt de Heer het oordeel uit over de christelijke kerk op aarde - in Thyatire over de roomsche, in Laodicéa over de protestantsche kerk, terwijl in Filadelfia de ware geloovigen als een afgezonderd overblijfsel worden gezien, 't welk den Heere te gemoet gevoerd zal worden in de lucht om als zijne Bruid in de hemelsche woning in te gaan, eer de groote verdrukking komt, die over het geheele aardrijk komen zal, om te verzoeken, die op de aarde wonen.

Voor allen, die gelooven, is deze profetische geschiedenis een ernstige waarschuwing. Zij leeren er uit, hoe de Heer denkt over al wat er in de Christelijke kerk gedurende de verlopen eeuwen heeft plaats gevonden, en wat er van die kerk worden zal. Zij kunnen er door gebracht worden tot diepe verootmoediging voor Gods aangezicht; maar tevens tot ware afzondering van het kwaad, van de ongerechtigheid en de dwaling, van de on- en bijgeloovigen, van den schijn der godzaligheid, om als overwinnaars den hemelschen Bruidegom te verwachten en te gemoet te gaan, en alsdan door Hem te worden verkwikt met al de heerlijke, hemelsche zegeningen, die Hij hun belooft. Zij zullen eten van den boom des levens, die in het paradijs Gods is. Zij zullen op geenerlei wijze van den tweeden dood worden beschadigd. Zij zullen ontvangen van het manna, dat verborgen is. Hun zal gegeven worden een witte keursteen, en op dien keursteen een nieuwe naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt. Zij ontvangen macht over de volken, en zullen Christus als Morgenster begroeten. Zij worden bekleed met witte kleederen; hun naam wordt beleden voor den Vader en voor zijne engelen. Zij worden gemaakt tot pilaren in den tempel van God, en zullen niet meer daaruit gaan, zij ontvangen den naam van God, van de stad Gods, en Jezus' nieuwen naam op hen geschreven. Zij zullen met Jezus zitten in zijnen troon. Wonderbare zegeningen! Heerlijke beloften! Mochten alle lezers dezer regelen tot de overwinnaars behooren! Mochten allen beantwoorden aan de beschrijving, welke de Heer van het overblijfsel in onze dagen geeft! Laat ons, geliefde broeders! afgezonderd van de wereld en hare godsdienst, als vaten ter eer in het groote huis der Christenheid, gescheiden van de vaten ter oneer, den hemelschen Bruidegom verwachten en tegemoet gaan! Onze pelgrimstocht is haast ten einde; weldra komt de Heer, en gaan wij onze hemelsche woning, het heerlijk huis des Vaders binnen!